POSTARINA PLAĆENA U GOTOVOM

USTAŠA

VIJESNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. ZAGREB, 4. SIJEČNJA 1942. BROJ 1

1941. Godina oslobodjenja i godina izgradnje 1942.

USTAŠKA VOJNICA
U MIMOHODU
PRED
POGLAVNIKOM

ŽELJEZNIČKA BOJ-
NA NASTUPA

HRVATSKI
SVEUČILIŠTARCI
U MIMOHODU

USTAŠA

1942.

Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske Dr. Ante Pavelić

SIJEČANJ	VELJAČA	OŽUJAK	TRAVANJ	SVIBANJ	LIPANJ
Čet. | 1| **Novo ljeto**	Ned. | 1| **Sedamdes.**	Ned. | 1| **2. n. u kor.**	Srij. | 1| Hugo b.	Pet. | 1| Filip i Jakob	Pon. | 1| Gratinijan
Pet. | 2| Makarije	Pon. | 2| Svijećnica	Pon. | 2| Simplicije	Čet. | 2| Vel. četvrtak	Sub. | 2| Atanasij b.	Ut. | 2| Erasmo

Čet. 8 Severin	Ned. 8 Šezdesetnica	Ned. 8 3. n. u kor.	Srij. 8 Donizij	Pet. 8 Ukaz. sv. Mih.	Pon. 8 Medardo, Vilim
Pet. 9 Julijan i Bazil	Pon. 9 Apolonija	Pon. 9 Franciska	Čet. 9 Prohor	Sub. 9 Grgur Nazij.	Ut. 9 Primo i Felic.
Sub. 10 Nikanor đ.	Ut. 10 Skolastika	Ut. 10 40 mučenika	Pet. 10 Methilda	Ned 10 5 n po Usk	Srij. 10 Marg. šk. kr.
Ned. 11 Sv Obitelj	Srij. 11 Ukazanje G. L.	Srij. 11 Heraklije	Sub. 11 Leon I. papa	Pon. 11 Franjo Hier.	Čet. 11 Barnaba ap.
Pon. 12 Ernest, Tatj.	Čet. 12 7 utemeljitelja	Čet. 12 Grgur Vel. p.	Ned. 12 Bijela nedjelja	Ut. 12 Pankracije	Pet. 12 Srce Isusovo
Ut. 13 Leonicije b.	Pet. 13 Katarina R.	Pet. 13 Rozalija, Ruža	Pon. 13 Hermenegildo	Srij. 13 Servacije	Sub. 13 Antun Pad.
Srij. 14 Hilarije b.	Sub. 14 Valentin b.	Sub. 14 Matilda	Ut. 14 Justin, Tibur.	Čet. 14 Spasovo	Ned. 14 3. n. po Duh.
Čet. 15 Pavao p.	Ned. 15 Pedesetnica	Ned 15 4. n. u kor.	Srij. 15 Bazilisa i An.	Pet. 15 Ivan Sal.	Pon. 15 Vid mč.
Pet. 16 Marcel papa	Pon. 16 Julijana	Pon. 16 Heribert, Cir.	Čet. 16 Kalist i Lamb.	Sub. 16 Ivan Nepomuk	Ut. 16 Franjo Regis
Sub. 17 Antun pust.	Ut. 17 Konstancija	Ut. 17 Patricije b.	Pet. 17 Rudolf, Radoj.	Ned. 17 6. n. po Usk.	Srij. 17 Adolf, Raneri
Ned. 18 2. po Bogoj.	Srij. 18 Pepelnica	Srij. 18 Ćiril Jer.	Sub. 18 Apolonija	Pon. 18 Venancije	Čet. 18 Efrem đakon
Pon. 19 Kanut	Čet. 19 Konrad	Čet. 19 Josip zar. BDM	Ned. 19 2. n. po Usk.	Ut. 19 Petar Cel. p.	Pet. 19 Julijana
Ut. 20 Fab. i Seb.	Pet. 20 Eleuterij	Pet 20 Niketa	Pon. 20 Sulpicije, Mar.	Srij. 20 Bernardin Sij.	Sub. 20 Silverij p.
Srij. 21 Agneza	Sub. 21 Eleonora	Sub. 21 Benedikt opat	Ut. 21 Anselmo b.	Čet. 21 Feliks mč.	Ned. 21 Alojzije
Čet. 22 Vincencij	Ned. 22 I. n. u kor. Čis.	Ned. 22 5. n. u kor.	Srij. 22 Zašt. sv. Jos.	Pet. 22 Helena	Pon. 22 Pavlin b.
Pet. 23 Zaruke BDM	Pon 23 Romana	Pon. 23 Oton	Čet. 23 Juraj mč.	Sub. 23 Dezideri	Ut. 23 Sidonija
Sub. 24 Timotej	Ut. 24 Matija ap.	Ut 24 Gabrijel arkan.	Pet. 24 Fidelis mč.	Ned. 24 Duhovi	Srij. 24 Ivan Krstitelj
Ned. 25 3. po Bogoj.	Srij. 25 Viktorin	Srij. 25 Blagovijest	Sub. 25 Marko evan.	Pon. 25 Duh. pon.	Čet. 25 Vilim opat
Pon. 26 Polikarp b.	Čet. 26 Aleksandar m.	Čet. 26 Emanuel	Ned. 26 3. n. po Usks.	Ut. 26 Filip Nerij	Pet. 26 Ivan i Pavao
Ut. 27 Ivan Zlatousti	Pet. 27 Gabrijel	Pet. 27 7 Žal. BDM.	Pon. 27 Ozana Kotor.	Srij. 27 Beda, Kvatro	Sub. 27 Ladislav kr.
Srij. 28 Petar Nol.	Sub. 28 Roman	Sub. 28 Ivan Kapistran	Ut. 28 Pavao od Kr.	Čet. 28 Augustin b., V.	Ned. 28 5. n. po D.
Čet. 29 Franjo Saleški		Ned. 29 Cvjetnica	Srij. 29 Petar mč.	Pet. 29 Maksimilijan	Pon. 29 Petar i Pavao
Pet. 30 Martina dj.		Pon. 30 Kvirin	Čet. 30 Kat. Sien. dj.	Sub. 30 Ferdinand	Ut. 30 Sp. sv. Pavla
Sub. 31 Ivan Bosko		Ut. 31 Amos pror.		Ned 31 Presv. Trojstvo	

SRPANJ	KOLOVOZ	RUJAN	LISTOPAD	STUDENI	PROSINAC
Srij. 1 Pr. Krv Isus.	Sub. 1 Petar u okov.	Ut. 1 Egidij opat	Čet. 1 Remigije b.	Ned 1 Svi Sveti	Ut. 1 Eligije b.
Čet. 2 Poh. Bl. Dj. M.	Ned. 2 10. n. po Duh	Srij. 2 Maksim	Pet. 2 Anđeli čuv.	Pon. 2 Dušni dan	Srij. 2 Bibijana dj.
Pet. 3 Leon II. papa	Pon. 3 Augustin b.	Čet. 3 Serafina, Man.	Sub. 3 Terez. od M I.	Ut. 3 Hubert	Čet. 3 Franjo Ksav.
Sub. 4 Udalrik, Berta	Ut. 4 Dominik	Pet. 4 Rozalija dj., K.	Ned. 4 19. n. po Duh.	Srij. 4 Karlo Borom.	Pet. 4 Barbara dj.
Ned. 5 Ćiril i Metod	Srij. 5 Snijež. Gospa	Sub. 5 Lovro Just. b.	Pon. 5 Placid mč.	Čet. 5 Emerik (Mir.)	Sub. 5 Sava opat
Pon. 6 Izaija, Bcg.	Čet. 6 Preobr. Krist.	Ned 6 15. n. po Duh.	Ut 6 Bruno Vj. dj.	Pet 6 Leonardo, S.	Ned. 6 2. n. Adv.
Ut. 7 Vilibald b.	Pet. 7 Kajetan	Pon. 7 Marko Križev	Srij. 7 Krunica BDM.	Sub. 7 Engelbert	Pon. 7 Ambrozije b.
Srij. 8 Elizabeta ud.	Sub. 8 Cirijak	Ut. 8 Mala Gospa	Čet. 8 Birgita, Dem.	Ned. 8 24. n. po D.	Ut. 8 Bez. z. BDM.
Čet. 9 Brcko b.	Ned. 9 11. n. po Duh.	Srij. 9 Petar Klaver	Pet. 9 Dioniz. b. i m.	Pon. 9 Teodor (B.)	Srij. 9 Leokadija
Pet. 10 Amalija, Ljub.	Pon. 10 Lovro muč.	Čet. 10 Nikola Tol.	Sub. 10 Franjo B.	Ut. 10 Andrija Avelin	Čet. 10 Pren. k. u L.
Sub. 11 Pijo I. papa	Ut. 11 Suz. dj. i m. T.	Pet. 11 Proto i Hiac.	Ned. 11 20 n. po Duh	Srij. 11 Martin b.	Pet. 11 Damaz p.
Ned. 12 7. n. po Duh.	Srij. 12 Klara djev.	Sub. 12 Ime Marijino	Pon. 12 Maksimilijan	Čet. 12 Martin p., K.	Sub. 12 Maksencije
Pon. 13 Margarita	Čet. 13 Hipol. i Kasij.	Ned. 13 16. n. po Duh.	Ut. 13 Eduardo, Kol.	Pet. 13 Stanislav K.	Ned. 13 3 n Adv.
Ut. 14 Bonaventura	Pet. 14 Euzebije	Pon. 14 Uzviš. sv. Kr.	Srij. 14 Kalist p. i mč.	Sub. 14 Nikola Tavilić	Pon. 14 Spiridion op.
Srij. 15 Henrik, Vlado	Sub. 15 Vel. Gospa	Ut. 15 7 žal. BDM	Čet. 15 Terezija dj.	Ned. 15 25. n. po D	Ut. 15 Kristijana
Čet. 16 Gospa od Kar.	Ned. 16 12. n. po Duh.	Srij. 16 Korn., Kvatre	Pet. 16 Galo, Hedviga	Pon. 16 Ivan Trogirski	Srij 16 Adelhajda
Pet. 17 Aleksije, Bran.	Pon. 17 Hiacint, Jul.	Čet. 17 Rane sv. Fr.	Sub. 17 Margarita	Ut. 17 Grgur čud. b.	Čet. 17 Lazar b.
Sub. 18 Kamilo	Ut. 18 Jelena Kriż.	Pet. 18 Josip Kupertin	Ned. 18 21. n. po Duh.	Srij. 18 Adon	Pet. 18 Oč. por. BDM.
Ned. 19 8. n po Duh.	Srij. 19 Ljudevit b.	Sub. 19 Januarije b	Pon. 19 Petar Alkan.	Čet. 19 Elizabeta kr.	Sub. 19 Nemezij
Pon. 20 Ilija pror.	Čet. 20 Stjepan kralj	Ned. 20 17. n. po Duh.	Ut. 20 Ivan Kent	Pet. 20 Feliks Val.	Ned. 20 4. n. Adv.
Ut. 21 Danijel	Pet. 21 Ivana Franc.	Pon. 21 Matej apostol	Srij. 21 Uršula djev.	Sub. 21 Pr. BDM u hr.	Pon. 21 Toma apost.
Srij. 22 Marija Magd.	Sub. 22 Timotej m.. S.	Ut. 22 Mauricij	Čet. 22 Kordula djev.	Ned. 22 26. n. po D.	Ut. 22 Zenon. Flav.
Čet. 23 Apol. b i mč.	Ned. 23 13. n. po Duh.	Srij. 23 Lino p., Tekla	Pet. 23 Ignacije b.	Pon 23 Klement papa	Srij. 23 Viktorija
Pet. 24 Kristina dj.	Pon 24 Bartolom. ap.	Čet. 24 Marija Mer.	Sub 24 Rafael ark.	Ut. 24 Ivan od Križa	Čet. 24 Badnjak
Sub. 25 Jakov apostol	Ut. 25 Ljudevit kralj	Pet. 25 Kleofa, Aur.	Ned. 25 22 n po Duh.	Srij 25 Katarina	Pet. 25 Božić
Ned. 26 9. n. po Duh.	Srij. 26 Pelagija	Sub. 26 Cipr. i Just.	Pon. 26 Evarist, Dem.	Čet. 26 Konrad	Sub. 26 Stjepan pr. m.
Pon. 27 Ljerka	Čet. 27 Josip Kalaz.	Ned. 27 18. n po Duh.	Ut. 27 Sabina mč.	Pet. 27 Virginij b.	Ned. 27 Ned. po Bož.
Ut. 28 Inocent muč	Pet. 28 Augustin b.	Pon. 28 Većeslav, L.	Srij. 28 Šimun i Juda	Sub. 28 Sosten učenik	Pon. 28 Nevina dječica
Srij. 29 Marta dj.	Sub. 29 Glav. Iv. Krst.	Ut. 29 Mihovil Ark.	Čet. 29 Narcis, Ida	Ned. 29 I. n. Adventa	Ut. 29 Toma b.
Čet. 30 Abd. i Sen. m.	Ned 30 11. n. po Duh.	Srij. 30 Jeronim prz.	Pet. 30 Marcel	Pon. 30 Andrija ap.	Srij. 30 Sabin
Pet. 31 Ignacije Loj.	Pon 31 Rajmundo (R.)		Sub. 31 Volfgang b.		Čet. 31 Silvestar papa

Spomendani: 6. siječnja osnivanje U.H.R.O-a; 13. siječnja Poglavnik odlazi u emigraciju; 18. veljače ubijen dr. Milan Šufflay; 27. veljače umro Stipe Javor; 28. veljače umro dr. Ante Starčević; 4. travnja ubijen Ivan Gabaj; 21. travnja obješen Franjo Zrinjski; 12. svibnja obješeni Oreb i Begović; 13. lipnja Poglavnikov Imendan; 20. lipnja krvoproliće u beogradskoj skupštini; 21. lipnja ubijeni Jerbić, Bjeloš i Majcen; 11. kolovoza obješen Ivan Rosić; 13. rujna pao ustaša Stipe Devčić; 25. rujna obješeni Soldin i Hranilović; 28. rujna ubijen Stevo Duić; 1. listopada poginuo Krobot; 20. studenog ubijen Ivan Domitrović; 1. prosinca ubijen Stanko Petrić; 5. prosinca »revolucionarni pohod 1918.«

U GLAVNOM USTAŠKOM STANU — POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVOM — CIJENA 2 KUNE

USTAŠA

VIJESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. — ZAGREB, 4. SIJEČNJA 1942. — BROJ 1

Na pragu nove godine

Godina ustaške revolucije i oslobodjenja

Godine prolaze u vjekovnom toku neminovnog zbivanja, prolaze u bogatstvu nade i razočaranja, patnja i vjerovanja, prolaze kao misli i kao sjene i blijede iščezavajući u zagonetki vremenske tajne, u zagonetki prošlosti. Život, zbivanje, ritam, nade i razočaranja, a onda sjene — svršetak, uspomene i — prošlost.

Godine . .

Stoljeća . . .

Prošlost . . . Bezbojni i bezimeni okviri svjetskog zbivanja, sudbina pokoljenja i sadržaj životnog toka i stvaralaštva, sadržaj svega onoga, što čovječanstvo nosi u sebi kao životni put i kao traženje pred upitnikom velike tajne. Pokoljenja i stoljeća vjeruju i čeznu i odlaze pod težinom vječnog zakonika, odlaze i stvaraju veličanstveno zdanje svjetskog zbivanja.

Stoljeća prolaze kao kratko poglavlje na putu u prošlost, a godine se nižu kao časovito meteorsko osvjetljenje jednog porazno kratkog razdoblja, što se zove ljudski vijek. Nižu se godine i Silvestarske noći — noći iščekivanja i nadanja, noći varavog proricanja i vjerovanja, noći proklinjanja nad težinom prošlosti i noći blagoslivljanja u očekivanju smirenja nove budućnosti.

I čitavi sadržaj nove godine, kao da se obnavlja u jednoj jedinoj noći, kao da se kaleidoskopski opet odvija u Silvestarskim noćima, kad milijuni osjećaju vremenske spone zbivanja i s novim nadama čekaju onaj novi vremenski razmak, koji će biti označen novim brojem i novim nadama, ali sadržaj, život, tok, teče i dalje, s novim kalendarima i sa starim tajnama.

U tim noćima milijuni stoje pred analizom svega onoga što se dogodilo od prošlogodišnje Silvestarske noći, kad su isto ovako čekali i vjerovali, milijuni osjećaju, da u jednom času poput prividjenja prolaze svi časovi i sva iskušenja jedne kalendarske godine, svi trzaji i sve boli, sve radosti i sva olakšanja, i tada padaju osude i sažaljenja, prokletstva i blagosivljanja i godine postaju prošlost s oznakom svoje sudbinske sadržajnosti.

Godina zla . . . Godina dobra!

Prolaze pokoljenja i godine... godine dobra i godine zla . . .

To je pjesma stoljeća, koju je i hrvatstvo osjetilo i proživljavalo uvijek s novim nadama i spoznanjima, osjetilo je, da je mučeništvo sve teže i veće iz godine u godinu i svaka nova godina bila je iščekivana kao Nova riječ i kao spasenje u tragediji zemlje i naroda. Godine novih stradanja nizale su se u povijesnom proživljavanju i prošlost je postala sadržaj patnje i sadržaj boli, prošlost je značila vjekovno čekanje onoga, čega nije bilo, ali što je živjelo u srcima i u dušama, što je živjelo u mislima i u pokoljenjima, kao vjera u Naciju, kao vjera u žrtvu i u budućnost, kao vjera u smirenje i u Uskrsnuće... kao vjera u Kroaciju.

Kroaciju! Ispaćenu, izmučenu i — našu!

U razmatranju prošlogodišnje Silvestarske noći ta je vjera zasjenila sve ono što je bolilo kao osjećanje svakidašnjih rana i kao spoznanje svoje vlastite tragedije. Ta je vjera bila jača od težine prošlosti, ona je bila vedra kao iščekivanje spasenja u novoj godini, kao iščekivanje onoga, što navješta krv i osjećaj, kao svršetak križnog puta ispaćenog naroda. Vjera, jaka hrvatska vjera u budućnost i spasenje.

. . . i opet je prošla jedna godina.

A kad u Silvestarskoj noći milijuni budu proživljavali sadržaj čitave jedne godine, naći će u njoj ono, što je čekalo osam vjekova i bezbroj pokoljenja, ono, za čim se plakalo i u što se vjerovalo, naći će sebe i slobodu, naći će Hrvatsku!

Slobodu, nezavisnu i ustašku!

I nestat će boli i iskušenja, nestat će sjećanja na poniženja i pregaranja, nestat će svega onoga, što se osjeća kao trpljenje, ostat će samo snaga i vedrina, ostat će sloboda i Hrvatska, ostat će vjera u budućnost.

To je baština 1941. godine, to je vjera godine 1942., to je vjera vjekova i vjera hrvatstva. S tom vjerom očekujemo budućnost u znaku Poglavnikovog imena i u znaku ustaštva, s tom vjerom očekujemo novu godinu izgradnje i novu godinu snage.

Jer budućnost je naša — pobjednička, hrvatska i ustaška.

P—o

Misli uoči nove godine

Na putevima izgradnje

Mi ustaše rastajemo se od stare i dočekujemo novu godinu na svoj način. Svijesni smo da nas i u toj novoj godini očekuju nove borbe, nova pregaranja, novi teški posao, a možda i nove žrtve.

Mi smo spremni i na nove žrtve, jer je naš put pun žrtava. Mi smo sinovi one Hrvatske, koja je vjekovima vodila ratove, koja se je borila. Djeca smo Hrvatske, koja je uvijek bila napadana i koja se je kroz tisućgodišnju svoju povijest uvijek morala braniti. Borci smo napokon ustaške, Poglavnikove Hrvatske. Ne zanašamo se, ne nazdravljamo, ne lupamo čaše. Ne prepuštamo drugima da se bore umjesto nas.

Ustaše su u borbi rodjeni, borbi su navikli, u borbi odrasli. Ne samo da se borbe ne boje već ju traže. Mi smo borci, a nismo nazdravičari.

Želimo, da sa starom godinom iz Hrvatske nestane sve ono, što je zastarjelo, sve ono, što ne valja, sve ono, što nije korisno za nas Hrvate, sve ono što nije ustaški. Želimo i tražimo, da nova godina bude potpuno ustaška, da čitav život u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj bude istinsko ustaški. Ustaški ne samo u riječi i slovu, već i u stvarnosti, u radu. Hoćemo, da Ustaška načela u svom radu primjeni svatko, da Ustaška načela i ustaško shvaćanje života vrijedi za sve, a ne samo za one, koji na bojištima i u svim opasnostima izlažu svoje živote. Želimo, da svi u Hrvatskoj budu zaista u svako vrijeme i na svakome mjestu — za dom spremni!

*

Tužno je bila započela godina 1941. Prva tri mjeseca bila su puna borbe, patnja, žrtve, neizvjesnosti. Strahoviti pritisak tudjinske vlasti osjećao se na svakome koraku. Opet su padale hrvatske glave, redali se progoni, padale su nove osude. Zabranjivalo se je tiskati sve ono, što i malo odiše hrvatskim ustaškim duhom. Razni Wikerti, Šopreki, Šubašići i drugi zločinci, zaveli su u uzama zagrebačkog redarstva mučilački sustav, koji je u svojim strahotama daleko nadmašio i onaj za vrijeme diktature krvavog Aleksandra Karadjordjevića. Tamnice su bile prepune, zatočenički logori nicali su diljem »Jugoslavije«. Po čitavoj Hrvatskoj bezdušno su mrcvarili ustaške borce, Hrvatska je opet bila mučenica. Zlotvori se baciše na sve što je ustaško, pokušaše silom ugušiti Ustaški pokret.

*

Zlotvorima nije uspjela njihova podmukla i izdajnička rabota, jer ih je u odlučnom času napustio cijeli hrvatski narod, napustio ih je napose hrvatski vojnik, koji je svoju pušku upotrijebio protiv srpskih ugnjetavača i svrstao se u ustaške postrojbe.

*

Od samog čina uspostave hrvatske države pa do ovog časa, Poglavnik je u ovih nekoliko mjeseci na svim poljima učinio toliko mnogo, da se tome divi sav kulturni svijet. Dive nam se i oni narodi, koji su najpoznatiji u stvaranju, i koji slove kao uzor brzoga organizatornoga rada. To je jamstvo, da će se i u novoj godini raditi i stvarati.

Jest! Raditi i stvarati... Čuvati teško stečenu slobodu i državnu nezavisnost, uvadjati red, poštenje i rad, a usto braniti granice i podizati sve više borbeni ratnički duh u narodu, jer samo hrabri, odlučni i junački narodi, sposobni su za život i dostojni spomena.

*

Ustaška borba nije ni 10. travnja dovršena. Ustaše nisu po krčmama nazdravljali i lupali čaše nad izvojevanom pobjedom. Bilo je još neprijatelja. Bilo je još zaplotnjaka, i ustaša je morao poći dalje, jer dok ne stigne sve do Drine, i dok i svaki pedalj hrvatske zemlje ne očisti od neprijatelja i tudjinaca, ustaša ne će stat. Ustaša je i tokom ovih burnih osam mjeseci svjetske povijesti vodio borbu. Borbu za hrvatski narod, za hrvatska ognjišta, za hrvatska prava, kao što je to činio i kroz trinaest godina oslobodilačke borbe. On i danas radi, on se i danas bori, on i danas čuva stražu na granicama Hrvatske, on i danas brani našu narodnu slobodu i našu nezavisnost.

Ustaša ne će dokrajčiti borbe, ustaša ne će odložiti puške, dok i zadnji neprijatelj hrvatskog naroda, dok i zadnji rušitelj hrvatskog ognjišta, ne nestane.

*

Ustaše, na čelu s Poglavnikom — prvim ustašom i prvim borcem — mogu svijetla čela uoči nove godine doći pred hrvatski narod. Oni su prema mogućnostima, a često puta boreć se i s najvećim zaprekama, u ovih osam mjeseci, kao i uvijek do sada, izvršili svoje dužnosti. I u ovom razdoblju na desetke ustaša platilo je svojom dragocjenom krvlju, svojim životima. Ništa novog: ustaša nikad nije žalio ni krvce vrele ni života svog, kad god se radilo o tome, da se Hrvatskoj izvojuje sloboda ili obrane njezina prava. On će i u buduće biti takav! -M-

U nekoliko

Svake je večeri po krčmama i barovima do kasnih ura govorio i pjevao: nacija, Kroacija...

Prisjelo mu je — od kad se vrši — racija...

*

Mnogi slavosrb misli, da je divlji ustaša onaj, koji se čitavo vrijeme bori i čisti Hrvatsku od neprijatelja.

Vjerujemo, da će takovi »rodoljubi« brzo podivljati...

*

Koliko ljudi — toliko ćudi.

Jedni ispunjuju svoje »deržanstvo« na bojnim poljanama, a drugi po raznim lokalima. Medju njima je jedna mala razlika — ustaša i nastaša. — Jedno ili dva slova ne čine veliku razliku! Tako barem ovi drugi misle.

*

Doduše nismo jezikoslovci, ali kad bismo htjeli i na tom području nastupiti, mogli bismo mirne duše potvrditi, da život onih, koji se vucare po krčmama prolazi u znaku jednog velikog — lokativa...

*

Mnogi teško podnose zimu i još im je u živoj uspomeni ljetno kupanje na moru ili na Savi.

Ali dosjetili se oni jadu!

Našli su zamjenu i opet se kupaju, ali samo u vinu i u rakiji.

Neka paze, da se pri rakiji ne uguše u raciji!

*

Mnogima još uvijek nijesu jasni pojmovi.

Jedan se bunio: »Zašto sam prije mogao biti sokolaš, a danas ne mogu biti ustaša?«

Kratkovidni brate!

»Bivši« su trebali kameleone, a mi tražimo karaktere...

Početna slova su ista!

*

I onaj se buni — ni on još nije došao k pameti...

I ti si bio stup »bivše« države — i ne zamjeri brate — nebrate, danas si — bivši čovjek!

redaka . . .

Ipak se čovjek može opametiti. To barem potvrdjuju mnogi laktaši. Neko-ji su tako uspješno laktašili, da su se dogurali čak do zatvora pa bome i do logora! — Sretnici!

Bog ne plaća svake subote, ali nikome dužan ne ostaje.

*

Onaj se tuče u prsa: »Ja sam stari ustaša i borac«.

Možda — — — možda!

Dokaži djelom, pa uzmi pušku i podji — recimo u Bosnu!

Bojiš se? Razumijemo se!

Šta ćeš — riječi su jeftinije od djela.

*

Nesretne riječi! To je jedini predmet kojemu stalno pada cijena! Jeftinoća, brate!

Ali šta ćeš — sve bi bilo dobro, kad bi čovjek mogao živjeti od zraka!

*

Jedan je tako puno, puno govorio i kritizirao... Rekao bi netko — čovjek živi od riječi... Al da! O podne mu nije palo na pamet, da nasred Jelačićevog trga razjapi usta, pa da upija lijepi, čisti zrak. Onako, mjesto objeda!

I nije tako učinio... Uvidio je i on, da ipak treba i djela...

*

Neki je pisac napisao: »Kad bi čovječanstvo htjelo teoretičarima podići spomenik, moralo bi sagraditi orijašku gubicu, kao simbol teorije«. —

Misliš li i ti »kritičaru« tako?

*

Ona stara izreka: »Ne može se živjeti od magle«, pada u vodu. Danas je modernije doba, jer još uvijek neki slavosrbi mogu »živjeti od magle«.

Vjerovali vi ili ne!

*

Netko tvrdi, da su slavosrbi i čovjek dva oprečna pojma!

Zlobnik! To znači, da popravljati to biće — znači — prati crnoga bika!

Novogodišnja Poglavnikova poruka

našim iseljenicima godine 1933.

Visoko razvijena hrvatska narodna svijest i nedaćama stoljeća nimalo umanjena hrvatska državna i državostvaralačka misao s jedne, a nepodnosljivi ropski položaj, u koga nas silom i prevarom strpaše tudjinci i njihovi plaćeni prirasci, te domaći kukavelji i izrodi, naložiše osnutak svehrvatske borbene organizacije, koja nosi časno ime »Hrvatski Domobran«.

Organizacija HRVATSKI DOMOBRAN zamišljena je kao stožerno hrvatsko obranbeno i navalno tijelo, u kojem će se sakupiti svi oni svijesni i pošteni borbeni Hrvati, koji su spremni i koji će umjeti stvoriti nezavisnu hrvatsku državu, te braniti Hrvatsku i hrvatske narodne i državne probitke, ne samo riječju i žarom svoje domovinske ljubavi, nego i svojom hrvatskom domobranskom snagom i hrvatskom krvi.

Sjaj hrvatske prošlosti i nesavladiva vjera u veliku, sretnu, hrvatsku budućnost, nepopustljiva, snažna i ogorčena borba za ostvarenje hrvatske narodne slobodne i državne samostalnosti, najzdušnija služba hrvatskom narodu i hrvatskoj državi, najbudnija straža nad hrvatskim državnim, narodnim, gospodarskim, društvovnim i kulturnim dobrima i probitcima, najpomnjivije zaštićivanje i promicanje čovječnosti, socijalne pravde, jednakosti, naravnih, narodnih, gospodarskih i društvovnih prava hrvatskog seljaka, hrvatskog radnika i hrvatskog gradjanina, hrvatskog čovjeka snažni su temelji i čvrste poluge, na kojima je izgradjena i na kojima se još dalje, savršenije, izgradjuje organizacija HRVATSKI DOMOBRAN.

I opet je iza nas, iza sviju Hrvata, jedna godina više, tužna godina strahovitih muka i patnja, najnečovječnijih progona, divljačkog zatiranja hrvatskog imena i hrvatske narodnosti te lihvarske pljačke hrvatske imovine!

Hiljade Hrvata bačeno je i bacano u srpske tamnice, mrcvareno i ubijano. Vrle hrvatske sinove, hrvatske domobrance, podigao je srpski Beograd na vješala. Srpski kraljevski krvnik stezao je hrvatskim junacima omču oko vrata! Prvaci Hrvatske i hrvatstva umlaćeni su i mlaćeni po ulicama glavnog grada Hrvata!

Beograd je uložio i ulaže sve svoje sile, da ubojničkim sustavnim radom, što ga vodi protiv hrvatskog naroda, mrcvarenjem i ubijanjem Hrvata i Hrvatske, provede istrebljenje Hrvata i hrvatskog imena te svako uništenje Hrvatske.

Nu godina 1932. nosi nedvojbeno na sebi i biljeg najžešćeg do sada otpora, ustaškog otpora, čitavog mučenog hrvatskog naroda protiv velikosrpskog nasrtanja i haračenja! HRVATSKO DOMOBRANSTVO zašlo je i nalazi se u žestokoj borbi na život i smrt protiv velikosrpskog Beograda!

Hrvati! Domobranci!

Na pragu smo nove godine! Naša borba niti prestaje niti se zaustavlja. Ona traje dalje i mora trajati dalje, sve do postignuća naših, hrvatskih, domobranskih, ciljeva!

S nama svima, složnim i jakim u neskršivim svehrvatskim domobranskim redovima, je naša HRVATSKA POBJEDA!

Nezavisnu i samostalnu hrvatsku državu, životno pitanje hrvatstva, možemo i moramo ostvariti sami mi, svi Hrvati, svojim skupnim domobranskim radom i domobranskom snagom!

Neka nas nova godina 1933. vodi k novom hrvatskom razdoblju, razdoblju HRVATSKE SLOBODE, neka nas vodi k našem svetom cilju: K SLOBODNOJ I NEZAVISNOJ HRVATSKOJ DRŽAVI.

To je naša prva i najvruća želja, pa pozivajući i ovaj puta sve Hrvate diljem doma i inozemstva na požrtvovnost, rad i ustrajnost u borbi protiv velikosrpskih zatirača hrvatske slobode, kličemo svim Hrvatima u domovini i inozemstvu, svim našim hrvatskim organizacijama i svim našim podružnim Starješinstvima:

SRETNA I USPJEŠNA BILA NOVA GODINA 1933!

Za Dom Spremni!

Dne 1. siječnja 1933.

VRHOVNI STARJEŠINA HRVATSKOG DOMOBRANA
Dr. ANTE PAVELIĆ

IZ PROŠLOSTI ustaškog pokreta

Uoči osnivanja ustaških postrojbi

(Rujan 1928. — mjesec konačnih priprema)

U danima najveće političke napetosti u Hrvatskoj, pod dojmom novih otkrića o zločinačkim namjerama beogradskih vlastodržaca, da putem zloglasne »amputacije« prenesu starodrevnu Hrvatsku samo na Zagorje, a sve ostalo proglase Velikom Srbijom, sastaje se drugi sabor Hrvatske starčevićanske revolucionarne mladeži, koju predvodi dr. Ante Pavelić. Taj veličanstveni sabor budućeg Ustaškog pokreta sastao se dne 2. rujna 1928., u prostorijama na Jelačićevom trgu broj 6. Dan prije održano je u istim prostorijama i vrhovno vijeće Hrvatske stranke prava, koje je dalo svoje povjerenje dru Paveliću i ovlastilo ga, da poduzme, što je potrebno u daljnjem nastavku hrvatske oslobodilačke borbe.

U času, kad se sastaje taj sabor, Pravaška mladež brojila je već mnogobrojne organizacije po čitavoj Hrvatskoj,

te je pod Starčevićevom zastavom bilo okupljeno sve najborbenije i najodlučnije. Bio je to plod Poglavnikovog trogodišnjeg rada.

U samom Zagrebu, osim matične organizacije Revolucionarne Starčevićeve mladeži, sa sjedištem na Kaptolu broj 4, postojali su već mnogobrojni ogranci po drugim dijelovima grada, od kojih su najjači bili na:

Trešnjevki, Novoj cesti, Pešćenici, Vlaškoj ulici, Miramarskoj cesti, Sv. Duhu, Gornjem gradu

i drugdje. Iz posebnih razloga, da se što lakše prikupi hrvatsko radništvo, bili su osnovani posebni odjeli Pravaške r a d n i č k e m l a d e ž i, koja je imala svoje jake ogranke u

Novoj Vesi, Kanalu i Maksimirskoj cesti.

Pročelnik Pravaške radničke mladeži u Zagrebu bio je pokojni Matija Soldin, tajnik pok. Marko Hranilović, a najidealniji članovi bili su Miško Babić i Zvonko Pospišil. Odjeli Radničke pravaške mladeži bili su postrojeni kao borbene i jurišne jedinice, pa je baš iz tih jedinica proizašao lijepi broj kasnijih ustaških boraca. Zbog tih razloga Radnička pravaška organizacija mladeži djelovala je potajno. Osim toga Starčevićanska mladež imala je

svoju jaku organizaciju na sveučilištu i u srednjim školama pod imenom Kvaternik.

Iz razumljivih razloga srednjoškolska je organizacija morala raditi potajno. Sveučilišna i srednjoškolska pravaška mladež izdavala je i svoj list »Kvaternik«, a najuže je suradjivala sa sveučilišnim klubom »Hrvatska mladica«. Iz tih sveučilišnih klubova proizašli su mnogobrojni borci, koji su u kasnijem ustaškom revolucionarnom radu u domovini i emigraciji izvršili ili predvodili velik dio revolucionarne djelatnosti u Ustaškom pokretu.

Glasilo Saveza Hrvatske pravaške revolucionarne mladeži bio je list »S t a r č e v i ć«, najborbeniji hrvatski list, koji je u čitavoj Hrvatskoj imao velik broj pretplatnika i čitatelja. Počeo je izlaziti godine 1926. u vrlo skromnom obliku, početkom godine 1928. bio je već u dvostruko većem obliku, a prestao je izlaziti početkom studenog 1928., t. j. u času, kad je Poglavnik započeo s organiziranjem Hrvatskog domobrana. Vrijedno je spomenuti, da su list »Starčević« po Zagrebu raspačavali sami pravaški omladinci, dobrovoljno i bez ikakove naplate, što je medju gradjanstvom bilo vrlo lijepo primljeno. Zbog svog borbenog štiva, svaki broj »Starčevića« bio je po državnom odvjetništvu nemilosrdno plijenjen,

nu uvijek se je našlo puteva i mogućnosti, zahvaljujući našoj vrlo dobroj organizaciji, da se u Zagrebu i u pokrajini raspača prvo još neokljaštreno izdanje.

*

Drugi sabor Pravaške mladeži dokazao je našu izvanrednu snagu u narodu. Osim Zagreba, gdje smo u svim borbenim podhvatima prednjačili i gospodarili, postojali su mnogobrojni ogranci u pokrajini, pa je na tom saboru bilo zastupano

preko 35 naših ogranaka sa oko stotinu opunomoćenih izaslanika. Osobito jaki ogranci postojali su u Osijeku, Virovitici, Djurdjevcu, Koprivnici, Varaždinu, Bjelovaru, Osekovu, Popovači, Vojnom Križu, Voloderu, Novoj Gradiški, Samoboru, Gospiću, Senju i Splitu,

dok su mnogi drugi bili u osnutku. Iz svih krajeva Hrvatske dnevno su pridolazila mnogobrojna pisma, u kojima se tražilo, da se šalje što više primjeraka »Starčevića« i da se izašalje posebni izaslanik u svrhu provedbe organizacije. Na saboru je Pravaška borbena mladež pokazala prijateljima i neprijateljima riječju i djelom svoju iz-

SABOR HRVATSKE PRAVAŠKE OMLADINE 1928. GODINE

Jurišni odjel pravaške omladine u Zagrebu godine 1928.

vanrednu snagu. Gotovo sve tadanje hrvatske omladinske organizacije bile su kao gosti na saboru zastupane po posebnil izaslanicima. Najbrojnije bila je zastupana sveučilišna organizacija »Hrvatske mladice« i sveučilišna organizacija Hrvatske seljačke stranke. Pri svršetku sabora svi su oni izjavili, da je organizacija Pravaške revolucijonarne mladeži najjača i najbolja, te da je pod svoj borbeni barjak zaista okupila sve što je najbolje, najborbenije i najodlučnije u hrvatskoj mladeži.

Bez ikakove galame i uobičajenih purgerskih svečanosti započelo je djelovanje sabora. Poglavnika je na saboru zastupao pokojni Stipe Javor,

a od starijih su još prisustvovali prof. Milobar, pop Stipe Vučetić i general Matasić. Stari general izazvao je svojim govorom buru oduševljenja, napose svojim riječima: »Vi ćete biti stupovi buduće hrvatske vojske«.

Djelatnost sabora prošla je najozbiljnije i najsvečanije. Svi prisutni, izbrani i prokušani borci, shvaćali su ozbiljnost časa i veliku ulogu, koju će baš oni u skoroj budućnosti odigrati. Svi su bili svijesni da će u brzo biti kraj politici nazdravica i odborskih zapisnika, te da će u najskorije vrijeme uslijediti poziv Vodje u odlučnu i krvau borbu.

Pašićev amputacioni plan

Drugi sabor Hrvatske pravaške revolucionarne mladeži donio je u prvom redu povijesni zaključak, da se u cijeloj Hrvatskoj za sva vremena imade slaviti dan pogibije Eugena Kvaternika kao opći hrvatski narodni blagdan.

U tom smislu upućene su upute svim ograncima, da već te godine na dan 11. listopada upriliče zadušnice i spomenslovo u čast i uspomenu prolivene hrvatske revolucionarne krvi u Rakovici. Nakon što je već prije Hrvatska stranka prava uvela službeno spomensjećanje na velike mučenike Zrinjskog i Frankopana, sada je eto Starčevićanska revolucionarna mladež izvršila još jednu veliku narodnu dužnost, uvevši službeno spomensjećanje na velikog revolucionarca i mučenika, Eugena Kvaternika. Dužnosti, na koje su mnogi Hrvati bili zaboravili.

Osim toga sabor je prihvatio još dva zaključka: jedan unutarnje naravi i drugi za javnost.

Prvi zaključak, koji je bio popraćen dugoratjnim pljeskom, te poklicima nezavisnoj hrvatskoj državi i Poglavniku, bio je nadasve oštar, te je govorio o otvorenoj oružanoj i revolucionarnoj borbi, kojom mora hrvatska mladež i cijeli hrvatski narod odgovoriti beogradskim nasilnicima na umorstvo u skupštini i na sve druge srbijanske zločine. Nadalje se kaže da se odmah mora otpočeti sa organiziranjem tajnih borbenih jedinica po čitavoj Hrvatskoj, s prikupljanjem oružja, tako da se u danom času, sa oružjem u ruci može ispuniti tisućljetni zahtjev hrvatskog naroda za uspostavu nezavisne države Hrvatske,

te da su na svaku srbijansku grožnju za amputacijom može odgovoriti: »Razlaz!« Drugi zaključak je namijenjen javnosti i bio je sastavljen nešto blažim riječima. Oba zaključka nažalost su vlasti prigodom kasnijih premetačina zaplijenile, pa nam nije moguće ovaj put objelodaniti ih, kao vrijedne priloge i dokaze početaka ustaške oslobodilačke djelatnosti.

Na tom saboru izražena je neophodna potreba složnog i zajedničkog rada i djelatnosti svih omladinskih organizacija, potreba da hrvatska borbena mladež predvodi tešku i ozbiljnu borbu

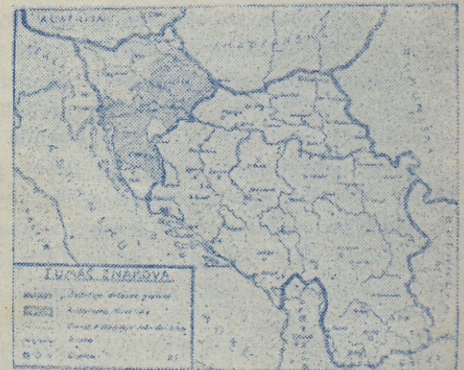
i da spriječi, makar i silom, svaki pokušaj bilo kakovog sporazumijevanja sa Srbima.

Drugi sabor Hrvatske pravaške revolucionarne mladeži dokazao je veliku odlučnost i spremnost ove borbene mladeži,

koja je već onda, pred punih 13 godina bila spremna — vodjena Poglavnikom — za nesmiljenu ustašku revolucionarnu borbu, i koja tada bila posve dorasla vremenima.

Akoprem sve mladenačka lica, to su bili već potpuni muževi, izgradjeni i spremni za onu i onakovu tešku ustašku borbu, koja je još iste jeseni započela. I baš iz redova prisutnih na tome saboru, izišli su mnogi organizatori i borci, koji su tokom 13-godišnje ustaške borbe bil vazda u prvim redovima i podnijeli najveće patnje za vrijeme zloglasne diktautre.

Dan 2. rujna 1928. ostati će povijesni spomendan ustaške oslobodilačke borbe.

Amputacioni plan srpske vlade

OGLAS

Po pokretnom prijekom sudu u Zagrebu osudjen je na smrt STJEPAN NEUBERGER, rkt., rodom iz Osijeka, star 41 godinu, bivši podpukovnik hrvatskog domobranstva, što je dana 4. listopada 1941. godine u Bosanskom Novom kao vojni zapovjednik izdao nalog jednom odredu vojnika, da otvori vatru na vlak, kojim se je vozio izaslanik Ministarstva Domobranstva, te je tim ugrozio sigurnost istoga. Osim toga posjedovao je bez ovlaštenja oružje, bombe za napadaj i slike ruskih padobranaca s nadpisom »Nepobjedivi sovjetski padobranci« i »Sovjetska avijacija«. Nadalje što je podržavao veze s četnicima.

Kazna smrti nad istim izvršena je vješanjem dana 23. prosinca 1941.

Iz ministarstva unutarnjih poslova
Broj 68500/1941.

Sjećanje na jednu godišnjicu

Proglašenje beogradske vojničke tiranije

6. siječnja godine 1929. dan političkog preloma

Proglašenjem diktature 6. siječnja godine 1929. započinje najkrvavije razdoblje našeg političkog života, kad se čitava politička borba ograničuje pod sjenu stratišta i kazniona. Ta najtužnija i najbolnija postaja našeg križnog puta započinje upravo na prelomu političkog razdoblja poslije godine 1918., kad otvoreno izbije sve ono, što se nagomilavalo poput podzemne i prigušene grmljavine. Parlamentarna borba, koja je bila samo maska jedne teže stvarnosti zabačena je u nemogućnosti svojeg opstanka, jer sve je bilo samo lažno prikazivanje onoga, što je bila činjenica, jer pritisak vlade nastavlja se i preko svih zavaravanja i obmana. Diktatura je stvarno postojala već od prvog časa, ona je postojala već od 1. prosinca godine 1918., bez obzira na to, kakovom je formom bila prikrivena. I u času, kad se poslije lipanjskog krvoprolića godine 1928., poslije svih strašenja i nagovještanja sve jače osjeća, da pritisak raste i da neminovno mora doći do ostvarenog prekida i proglašenja diktature, dr. Ante Pavelić izjavljuje: »Diktatura traje već deset godina«. Ona se provlači preko svih izbora i skupština, pače od svih fraza i obmana i događaj od 6. siječnja godine 1929. bio je samo potvrda i neki »finale« onoga, što se već deset godina odvijalo na pozornici političkog života.

Taj otvoreni prelom, koji će značiti povijesnu prekretnicu u toku naše oslobodilačke borbe stvarno započinje već 20. lipnja godine 1928., i već onda je jasno, da se Beograd odlučio za politiku »jake ruke« premda valjda više nitko nije vjerovao, da bi ikakova i ičija »jaka ruka« mogla spasiti ono, što je već bilo srušeno u dušama milijuna, koje nose svoj program oslobodilačke revolucije.

20. lipnja započinje politička igra, koja se nastavlja kroz nekoliko mjeseci, pojačana glasinama o amputaciji. Službeni politički život poprima oblik najsličnije naivnosti preko svih izjava i protuizjava, tek previše bučne demonstracije i protesti tisuća dokazuju, da taj naoko mirni tok, nosi u sebi sve znakove jedne snažne revolucije. Službeni krugovi očekuju promjenu vlade gledajući u tome jedini izlaz, i dok se zavlače jalova iščekivanja, stvarnost i barometar političkog života ne leži više u tim otvorenim promjenama i potresima, već ona leži u duševnom raspoloženju potlačenih. Tu sazrijeva proces političke djelatnosti, tu se stvaraju mišljenja i revolucije i pravac daljnjeg političkog razvoja.

Potres je ležao naoko zapretan u srcima, ali lomljava je bila sve jača i jasnija, i odstup vlade više ne znači promjenu ličnosti ili političkog tečaja, već znači prekretnicu sudbinskih puteva. Beograd je krzmao preko pola godine još uvijek prezajući pred konačnim lomom, ali kad je bilo jasno, da je država već davno psihološki prestala opstojati, onda je došlo do preloma.

Proglašena je diktatura 6. siječnja godine 1929.

»Lajbek je raskopčan!«

Sve ironije političkog života sažete su u tom upravo teatralnom »finalu«, koji je uistinu i bio svršetak svakog utopizma i preostalo je samo jedno, preostala je samo stvarnost, a to je bila krv i borba, to je bila oslobodilačka revolucija.

I kroz šest mjeseci, dok je sazrijevao taj »proces diktature« sazrijevala je uistinu i revolucija hrvatstva, koja je kroz to razdoblje proživljavala svoju najtežu i najsudbonosniju krizu, koja je jače nego ikada u jednom kratkom razdoblju pripremila odpornu snagu za sve ono, što će se događati kroz nekoliko godina najteže političke borbe.

U Hrvatskoj se smatralo, da je diktatura stvarno proglašena već 20. lipnja, jer to je značilo prelom, poslije kojeg je moglo ostati samo jedno — oslobodilačka revolucija. I 6. siječnja bio je samo nova potvrda onoga što je postojalo, kao stvarnost.

Gotovo usporedo s pojačavanjem političkog pritiska raste i revolucionarno vrijenje u Hrvatskoj i gotovo dnevne demonstracije i sukobi bacaju jako svijetlo, na stvarni program Hrvatske. Pritisak raste, ali program je već gotov, i kad je sudbonosni »lajbek već bio raskopčan«, dva svijeta na balkanskom prelomu, već su potpuno definirali svoj put. Slučaj tu nije mogao postojati i u noći od 6.—7. siječnja godine 1929., dakle nekoliko sati nakon proglašenja diktature, Poglavnik sazivlje svoje političke suradnike i tada oslobodilački pokret u Hrvatskoj dobiva svoje pravo ime: »Ustaša — hrvatska revolucionarna organizacija.

U. H. R. O. . . .«

Samo nekoliko sati prije toga proglašena je diktatura, i u tom kratkom razmaku, dva svijeta jasno su odredili svoj put — jedni put do propasti, a drugi put do žrtava i oslobodjenja.

Sukob je postao otvoren — krvavi politički sukob, koji je čitavu Hrvatsku obavio velom tragedije i samopouzdanja. I to je bila prekretnica, kojom je jedna revolucija pošla do svojeg konačnog ostvarenja.

Povijesni razvoj baca drugačije svijetlo, na dan 6. siječnja, i taj sudbonosni dan značio je uistinu nedostatak »jake ruke« i navještenje rušenja, koje postaje sve jače i brže i u isto vrijeme početak otvorene revolucije, koja će biti program naroda i program Hrvatske.

Dva su se svijeta sukobila.

A završetak tog sukoba našao je podpuno drugačiji »finale« 10. travnja godine 1941. u znaku ustaške revolucije. P—o

Pod krvavim razdobljem beogradske tiranije

Nekoliko crtica iz knjige mučenika i mučeništva

Diktatura predstavlja najkrvavije razdoblje u povijesti hrvatstva, to je razdoblje krvi i žrtava, to je razdoblje najtežeg križnog puta Hrvatske.

*

18. siječnja godine 1932. ubijen je po srpskim oružnicima Ive Dušević.

*

18. veljače godine 1931. ubijen je u Zagrebu od beogradskih plaćenika dr. Milan Šufflay, sveučilišni profesor.

*

U veljači godine 1931. ubijen je na zagrebačkom redarstvu Josip Poropat, koji je sa trećeg sprata bačen kroz prozor na dvorište.

*

Iste godine ubijen je na zagrebačkom redarstvu Ivan Bošnjaković.

*

14. ožujka godine 1932. osudjeni su u Beogradu na smrt Mijo Babić i Zvonko Pospišil.

*

U ožujku godine 1934. osudjeni su u Beogradu na smrt ustaše Franjo Zrinjski i Stjepan Pižeta.

*

4. travnja godine 1934. ubijen je po srpskim oružnicima kraj Gole Ivan Gabaj.

U svibnju godine 1934. obješeni su u Beogradu ustaše Oreb i Begović.

*

U Dugom Selu kraj Zagreba ubijen je godine 1933. Josip Predavec.

*

U kolovozu godine 1934. ubijen je kraj Bosanskog Broda Ivan Kovačević.

*

11. kolovoza godine 1931. obješen je u Beogradu ustaša Ivan Rosić.

*

Za vrijeme zlostavljanja u Sukošanima ubijen je August Franjić.

*

2. kolovoza godine 1934. osudjeni su u Beogradu na smrt Tomo Posezi i Gredičєk, a njihovi drugovi na 201 godinu teške tamnice.

*

13. rujna godine 1932. poginuo je u ličkom ustanku ustaša Stjepan Devčić.

*

25. rujna godine 1931. obješeni su u Zagrebu ustaše Marko Hranilović i Matija Soldin.

*

28. rujna godine 1934. ubijen je po srpskim agentima u Karlovim Varima ustaša Stjepan Duić.

20. studenog godine 1931. ubijen je po srpskim oružnicima Mile Kardun.

Istog dana ubijen je od srpskih plaćenika Ivan Domitrović.

*

Za vrijeme izbora godine 1931. ubijeno je u benkovačkom kotaru pet Hrvata.

*

Mnoštvo znanih i neznanih mučenika žrtvovalo je svoje živote za Hrvatsku u najtežem razdoblju pod diktaturom.

LIPARI — MJESTO USTAŠKOG LOGORA U EMIGRACIJI

Bombom i pjesmom

Korakom čvrstim, desnicom jakom
mladjan u borbu hrlim sad ja.
Granice branim Hrvatske zemlje —
dobra svog Naroda branim ja sva.

Bombom u ruci, pjesmom u grlu
vojujem bitku za narod svoj,
vjeruj u snagu desnice moje,
vjeruj i miruj narode moj.

Pjesma mi daje poleta mladom,
ona mi daje ljubav za rod,
zato, oj pjesmo, hrvatska pjesmo! —
leti mi gore u nebeski svod.

Nek nebo čuje što Hrvat kliče,
s pjesmom, oj ustaša, kako umrije mlad.
Dok krvca teče, on pjesmu pjeva:
— Za dragu Hrvatsku umirem sad!

IVAN CURL
Delnice, strojobrav. pom.

Tko misli, da u Hrvatskoj može biti kruha, ruha i života, dok ona ne bude samostalna i nezavisna država, taj ne zna, da kuda neprijateljsko kopito prolazi, tuda trava ne raste.

(Poglavnik u emigraciji)

DJELA I ŽRTVE ustaškog pokreta

Ustaši Miloradu Maksiću

Nova ustaška žrtva — za ustašku hrvatsku

Groblja su puna novih grobova i svježih humaka i mnoga su mjesta kod ognjišta prazna, a mnogo se oko orosilo. Sloboda se plaća krvlju, a Hrvatska je oduvijek plaćala svako svoje dobro žrtvama i životima svojih sinova. Prvi su rojevi i prvi rovovi, prvi gubitci i prva pobjeda. A Hrvati su uvijek bili prvi.

Pred sam Božić neshvatljiva je sudbina posegnula za jednim od najmladjih i najborbenijih ustaša. Od podmuklih, razbojničkih taneta poginuo je ustaša Milorad Maksić, osmoškolac zagrebačke realne gimnazije. Pao je vršeći požrtvovno opasnu dužnost. Čitav njegov kratak život ispunjen je borbom, nemirom, opasnostima i mnogima je Maksićev život i rad postao jasan tek onda, kada su saznali, da je nenadano tragično izdahnuo od razbojničkih metaka. Milorad je bio čudan mladić. Često smo ga vidjali kako ide rukama u džepovima, a kad je govorio i razgovarao nikada nijesmo znali da li se šali ili ljuti. U zadnje je vrijeme hodao neispavan zbog svoje odgovorne službe, ali najdraža mu je pjesma uvijek bila na ustima: »Ustaška se vojska diže . . .«

Nas smo se dvojica poznavali kratko vrijeme, ali su zato naši razgovori bili značajni. Sjećam se da smo tjedan dana prije njegove smrti razgovarali o životu. Ja sam tada rekao, da je sada vrlo zanimljivo živjeti, jer svaki čas čovjek doživljava uvijek nešto novo. Znam, da je on na to odgovorio, da bi sada u istinu bila šteta umrijeti. Još smo razgovarali o smrti i dobro se sjećam, da je on rekao kako mora da su teške muke kad čovjek umire pogodjen od metka u trbuh. Najednom se Maksić trgnuo, pa je rekao: »Pa što, to bi se moglo i meni dogoditi dok vršim svoju dužnost«. Nasmijao sam se misleći, da moj Maksić pretjeruje, a onda smo brzo prešli na drugu temu razgovora. Možda je toga časa pred nama stajala smrt s doznakom na jedan mladi život, a mi smo se tako glasno šalili.

*

Zemlja se pobrinula, da otvrdne svježe zasuti humak, vjetar njiše svilenim trakama mnogobrojnih osušenih vijenaca. Strši križ i bode svojim bridovima zrak, a na Golgoti hrvatske muke diže se novi križ i nova žrtva. Životni roman zaklopio se nenadano i prerano. Uzbudjeno krvavo jutro opet je ugrabilo jednoga od naših.

Otpratili smo poginulog druga do hladne Save, a onda smo se povratili u grad tisuće nas mladih ustaša, još borbeniji, u znaku Maksićeve žrtve.

Ne ću pisati dugih nekrologa prijateljima kad nam je žrtva toliko blizu, upravo nama najmladjima. Obrisat ćemo suzu ražalošćene majke i ući ćemo u novu godinu vedri, borbeni i spremni za život i za smrt.

A. Ž.

Na putu do groba

Brzo se pronijela vijest medju ustašama Veliko Goričkog kotara da je u Zagrebu junački, u borbi, vršeći svoju ustašku dužnost poginuo ustaša Milorad Maksić.

Kako se god širila vijest o njegovoj junačkoj smrti, tako se isto odmah pročulo da će biti sahranjen u Velikogoričkom groblju.

Nije trebalo ništa drugo nego samo javiti iz ovdašnjeg Ustaškog logora dan i vrijeme sahrane, a da se skupi veliki broj ustaških postrojbi — kako ustaša seljaka i gradjana, tako i muške i ženske mladeži.

16. o. mj. već oko 3 sata poslije podne krenula je velika povorka iz ustaškog logora u susret da izvan Velike Gorice dočeka pokojnika. U uzornom redu koracala je muška, zatim ženska

Dr. Ante Pavelić:

Hrvatska borba

Godine 1937. u zapletaju jedne čudne diplomatske igre napisao je Poglavnik ovu raspravu, gdje je svojom pronicavošću jasno nazrijevao rasplet, koji će značiti izgradnju novog svijeta i novog poredka. Iste godine Poglavnik piše svoju poznatu knjigu »Strahote zabluda«, i sve to jasno dokazuje, da je Poglavnik jasno predvidio neminovni rasplet evropskih dogadjaja što se vidi i iz ove još neobjelodanjene rasprave:

(Napisano u veljači godine 1937.)

Nakon završetka svjetskoga rata i po mirovnim ugovorima, koji su uzakonili novi poredak u Evropi, nagovješteno je dugo, da se ne kaže vječno razdoblje nepromjenjivosti novoga stanja, u kome je svakom narodu bio doznačen njegov novi položaj. S tim novim položajem zadovoljni i sretni poduzeli su sve što su potrebnim držali, da ga ovjekovječe, a nezadovoljnim, raskućenim, razbaštinjenim i zarobljenim jednostavno su dekretirali, da se sa svojim novim stanjem moraju sporazumiti i zadovoljiti, i to iz dva vrlo jednostavna razloga: prvo: jer da je to u samomu njihovom interesu, i drugo, jer da je to u interesu općeg mira i napretka čovječanstva. Nije, naravno, nitko rekao da je samo jedan jedini razlog tomu, a taj je: osigurati za čim dulje vrijeme, ako je moguće i za vazda, nadmoć i gospodstvo sretnih nad nesretnima, vladajućih nad vladanima. U tu su svrhu napravljeni razni savezi, izvjestni medjunarodni forumi, i najpače Savez Naroda.

Nu prije nego se je navršilo dvadeset godina od začetka tog novog razdoblja, počelo se je novo stanje iz temelja mijenjati, zapravo rušiti, jer za mijenjanje pogodovani nisu htjeli čuti, nego su pritisnuti sami i na svoju ruku načimanje počeli.

I danas je bjelodano, da je taj novi poredak uzdrman iz temelja, da su potkopani glavni temelji, te da ide svojem neminovnom svršetku.

U sklopu pitanja, koja se dižu iz ruševina zgrade novog poratnog stanja nije najmanje niti najneznatnije hrvatsko pitanje,

što više, ono će biti medju najvažnijima, kako će to uskoro budućnost dokazati.

To je neizbježivo radi geopolitičkog položaja hrvatskog naroda, radi povijesnih činjenica i radi dinamike, s jedne strane unutarnje dinamike hrvatsog naroda, a s druge strane, dinamike razmjera izmedju Hrvata i Srba.

A kada je govora o rušenju postojećeg stanja, onda treba istaknuti, makar se to komu činilo smjelo,

da je baš hrvatski narod počeo na tomu djelu, te da je tomu doprinio mnogo i daleko više, nego li se to mnogo kome čini, a napose, da je ozbiljno i

mladež, pa najposlije stariji ustaše. Na svim licima vidjela se ozbiljnost pa je sve znatiželjnu publiku čudilo odakle odjednom toliki ljudi? Tko ih je sakupio?

Samo je velika šteta što je mrtvo tijelo pokojnika došlo u Veliku Goricu sa zakašnjenjem od 2 sata, tako da su radi hladnoće mnogi, osobito djeca otišli svojim kućama. No još uvijek je čekao veliki broj, koji je odao posljednju počast, otprativši pokojnika do posljednjeg groba.

A sada Tebi dragi pokojniče!

Pišem ovo u ime ustaša Veliko Goričkog kotara. Znam teško je opisati svu onu bol i tugu, koju je svaki pojedinac osjećao, prateći Tebe do posljednjeg počivališta. No ustaša, iako mu je teško, ne smije plakati, ustašu kojeg svaki čas čeka to isto, ustaša koji je spreman za Poglavnika i domovinu poći svaki čas u hladan grob — može u takovim slučajevima samo otvrdnuti, jer ustaša se u kušnji i borbi jača.

Stoga nismo i ne ćemo plakati već ćemo se zavjetovati — stisnuvši zube i pesnice — da ćemo biti još čvršći, a onu tešku bol ćemo zadržati u nutrini svojoj.

Nadalje obećajemo da ćemo slijediti Tvoj primjer, boreći se za one ideale za koje si Ti položio svoj dragocjeni život.

Malo — možda nitko — ovdje ne zna Tebe što si bio, niti te lično poznа, no za nas to u ovaj čas nije ni važno.

Za nas je važno da si ustaša i kao takav položio svoj dragocjeni život za domovinu i Poglavnika.

Možeš biti ponosan, iako si već poginuo, da si imao i za koga poginuti i žrtvovati svoj vrijedni život.

Svakog od nas to isto čeka, jednog prije drugog kasnije, no svima nam je cilj, da to bude tek onda kad bude sve onako kako to Hrvatska i Poglavnik želi.

Slobodna Hrvatska neka Ti bude krevet, pa nam je upravo na ponos, da taj Tvoj krevet bude u srcu našeg kotara kojeg si toliko volio.

Ustaša Te ne će zaboraviti.

Ustaša Milorad Maksić — s nama je.

V. F.

»Odstranivši putem ustanka tudjinsku silu sa svog narodnog i povjesnog područja, hrvatski je narod oživotvorio svoje pravo vrhovničke (suverene) vlasti u svojoj domovini i tako OPET USPOSTAVIO svoju podpuno samostalnu NEZAVISNU DRŽAVU HRVATSKU. On imade pravo tu svoju vrhovničku vlast proširiti na cijelo svoje neprekinuto narodno i povjesno područje.

Hrvatski narod ne vežu nikakve medjunarodne niti državopravne obveze iz prošlosti, koje nisu u potpunoj suglasnosti s ovim načelima, pa se na njih u svojoj Nezavisnoj Državi Hrvatskoj niti ne obazire«.

**POGLAVNIK
U USTAŠKIM NAČELIMA**

Rad i red

Uz rad, u Hrvatskoj je potreban i red. Ne smije i ne može biti došaptavanja, »puntanja«, dogovaranja, podvaljivanja, neodgovornog sjedenja u zapećku. Ne može biti nekakvog očekivanja nečeg, što bi tobože imalo naskoro doći.

Svaki mora znati i utuviti si u glavu, da je ustaška Hrvatska jedna stvarnost koja ostaje! Ustaštvo je tu i nitko ga više ne može iz Hrvatske i iz srca hrvatskog naroda odalečiti!

*

Isto tako kao što su se varali onda kad nisu vjerovali da ćemo opet doći u domovinu, doći ustaški i pobjednički, isto se tako varaju i danas, ako misle, da ćemo otići...

Nisu vjerovali — došli smo! Ne vjeruju — ostat ćemo!

Jest, ustaše će ostati da koriste hrvatskome narodu, da rade za nj. Ostati će, da brane krvlju stečenu hrvatsku narodnu slobodu i nezavisnost. Ostat će, da do kraja i svagdje uvedu rad, red, poštenje i pravdu. Ostat će, usprkos tamnih sila, pa i usprkos onih malobrojnih bjednika, koji žale za izgubljenim položajima i novčanim koristima, koje su tobože u ime naroda vukli, a koji danas iz vana pokušavaju u mutnome loviti i Ustaškome pokretu naškoditi.

djelotvorno počeo borbu protiv nametnutom mu stanju.

Napose je borba hrvatskog oslobodilačkog pokreta stvorila izvjestne situacije, koje su dale mogućnosti i olakšale i drugima poduzeća za dobivanje onoga, što im je bilo oteto. Povijest će o tomu reći svoju, a hrvatskom će to narodu služiti kroz vjekove kao svjedodžba narodne svijesti i otpornosti, a prema tome i kao stečeno pravo za slobodu i samostalnost.

U nastavku borbe za hrvatsko narodno oslobodjenje i za uspostavu samostalne i nezavisne države Hrvatske, a uoči činjenice, da je poratni poredak. u raspadanju, potrebno je obaviti smotru dogadjaja i činjenica, kako se nižu u općem previranju, koje vlada u svijetu, kako to možda nekoliko vjekova unatrag nije bilo. Potrebno je uočiti pravo stanje stvari, jer bez toga nema niti prave i k cilju vodeće borbe, a hrvatski je narod opetovano stradao, baš s razloga što njegovi odgovorni čimbenici nisu u izvjestnim časovima stvarali odluka i narodni posao vršili na temelju stanja, dogadjaja i činjenica, koje su bile na dnu, u temeljima, nego na površini i prividne, te pod uplivom tudjih u glavnom protivničkih podvala, te konačno **iz nestrpljivosti i lahkovjernosti**, da neprijateljske ponude mogu sadržati nešto korisna, te da će se on držati preuzetih obveza, napose kada se znade. s kakvih se ćudorednih vrijednota neprijateljem ima posla.

Nije moguće u kratko staviti na papir sve što takovo promatranje nadaje, nu izvjestne stvari treba istaknuti, koli o položaju u domovini, toli u svijetu uopće, da se s njih odrazi potrebita slika pravoga stanja, iz koga se mogu povući valjani zaključci. Veliki su dogadjaji u svijetu uopće bezuvjetno od velike važnosti i po našu narodnu stvar,

nu, i sada, kao što je to bilo i godine 1918., ipak će konačna odluka zavisiti o samim nama, te će o našoj volji, o našoj odluci i o našoj spremi ovisiti sloboda i budućnost hrvatskoga naroda.

Pred dva desetljeća bila je odluka onih, koji su tada odlučivali, nesretna i žalostna, očajna i ubitačna. Bila je i sramotna. Po njoj bi sudbina hrvatskog naroda, strašna i žalosna sudbina, bila za uvijek zapečaćena. Nu borba hrvatskog oslobodilačkog pokreta, krvava i nepomirljiva borba, teške žrtve, sijanja strave i užasa, krv i mrtve glave, oprale su tu sramotu te stvorile uvjete, da hrvatski narod dodje ponovno u mogućnost odlučivanja. I to će biti. Nu sramota i ludost ne smiju se više ponoviti. Ne smije se ponoviti zločin veleizdaje, najveće i najstrašnije, kao što je bio onaj, koji je pred dva desetljeća počinjen na hrvatskom narodu i na hrvatskoj domovini. Hrvatski narod mora za taj čas biti tako spreman, da u zametku uguši svaki pokušaj, koji bi mu nosio ropstvo i tudjinsku vlast. U hrvatskom narodu mora u tom času odlučiti kobno iskustvo iz prošlosti, i krv, koja je u oslobodilačkoj borbi protekla. A do odluke će doći. Ili će je izazvati vanjski dogadjaji, ili mi sami.

(Nastavak slijedi)

KULTURNI PREGLED

Nehajev — povjesnik pravaštva

Pisac Rakovice i Vukova

Umjetnik i učenjak s bogatim misaonim i životnim iskustvom stopiše se kod Nehajeva u neobično skladnu i cjelovitu ličnost. Nehajev je tražio kod drugih, a na sebi — kroz životnu bol i duhovne krize — ostvario sklad čovjeka i književnika, razmjer izmedju života i knjigâ. Istom sa svestranom naobrazbom mogao je pisati točno o veličinama naše prošlosti i istom, kad je proćutio svojim srcem život, imao je pravo govoriti o najintimnijim i najdelikatnijim stranicama ljudske duše.

Epik hrvatstva i pjesnik života — okarakteriziran je Nehajev u najmanje riječi. Naravno to nije Nehajev mladenački, modernistički, već Nehajev posljednjih godina. Kao epik imao je vid za stoljetne perspektive, osjećaj za historijske dimenzije, težnju za monumentalnošću tvorbe, sklonost za veličajnost izreke i zvučnost riječi. Nehajev je o umrlim velikanima pisao uvijek u povišenom tonu, u pozi, s bujnom retorikom i snažnom patetikom. Ovi su atributi pridani Nehajevu u njihovom najboljem i najplemenitijem značenju. Odvratna je lažna poza, ali poza — ispravno shvaćena — jest odraz dostojanstva i plemenitosti jednog duha, i stoga će uvijek pripadati velikim ljudima. Jer valjda je svakome razumljivo, da čovjek govoreći o junaku iz herojske davnine mora zauzeti drukčiji stav, pozu, nego kad govori o čovjeku svakidašnjice. Ne će rabiti mlake, beskrvne i blijede riječi, već glasne, krepke, zvučne, kao što takodjer ne će pisati ravnodušno i hladno, nego ganuta srca i uznesene duše. Nehajev ne podiže slavnom naraštaju spomenik, već arkadu, ne piše suhoparne osvrte, nego čini apoteozu znamenitih, značajnih i slavnih.

Nehajev je počeo pisati kao starac, analitičan i pesimističan (Veliki grad, Bijeg), a svršio je kao mladić zanosa, sintetičan i optimističan, s pjesmom životu (Klupa na mjesečini). Njega se smatra najboljim predstavnikom analize u našoj književnosti, a on je pod konac života ustao protiv antiživotne analize (Južnjaci u hrv. novelistici, Hrv. Revija, 1929.).

Jedan drug njegove mladosti ističe, kako je Nehajev u mladjim svojim danima živio samo medju knjigama, a kasnije u zrelim godinama kako je došao u neobično blizak dodir s prirodom (U prirodi, Savremenik 1923.) i s ljudima (U bolnici, Hrv. Revija, 1929.). Većina hrvatskih književnika u starijim godinama zamračivala je stezala svoj vidokrug, dok kod Nehajeva, što je on stariji, to su njegovi vidici svjetliji i širi. Rodio se star, a umro mlad!

U Nehajevljevu historijsko-političkom radu studij pravaštva je najobilniji opsegom, najveći po novosti iznesenih podataka, najvredniji po sudu i prouci. Prvi je njegov članak iz tog područja esej o Anti Starčeviću prigodom stogodišnjice njegova rodjenja. Esej vrvi podatcima i citatima, ali nema unutarnje razradjenosti. Iznesenim gradivom poslužio se Nehajev mnogo vještije u kasnijim radovima. Taj esej ne ide medju najbolje njegove, niti je u njem formulirao Starčevića kao kasnije, a čini se, da je tomu uzrok, što Nehajev ni sam valjda još nije našao najpodesniji razmak, da ocijeni Starčevića. Pisan u vrijeme opće narodne smućenosti (g. 1923.) članak se odlikuje neobičnom objektivnošću, zdravim mislima i jasnim pogledima. U Matičinu »Hrvatskom kolu« za 1929. objavio je Nehajev studiju o »Miroslavu«, mladenačkoj drami Eugena Kvaternika. Nehajev ju je ispitao s estetskog i psihološkog gledišta, utvrdivši, da je umjetnička njena vrijednost neznatna i nikakva, ali da psihološki objašnjava svoga autora intenzitetom jednog čuvstva, koje posvema prožima čovjeka. Ta studija ide niz rub Rakovice i mogla se je staviti u Matičino izdanje »Rakovice«, iako po arhitektonici toga djela ne pripada unutra, ali ulazi unutra svojim sadržajem. »Rakovica«, premda nedovršena, sadržaje u najzaokruženijem obliku Nehajevljeve poglede na pravaštvo kao misao i pokret, na njegove nosioce, a u prvom redu na Starčevića i Kvaternika.

Nehajev kao povjesnik nema predrasuda, nema antipatija ni prema kojem hrvatskom zaslužnom pokretu ili čovjeku. Po svojoj političkoj opredijeljenosti nije bio pravaš, pa je to značajnije, kako je on shvatio pravaštvo, kako je i sam prihvatio pravaška gledanja u onom, u čem pravaštvo označuje najispravniji put hrvatstva.

Najprije tumači povijesni postanak pravaštva: »Misao stranke prava rodjena je u očaju godina, koje su slijedile iza narodnih zanosa od hiljaduosamstočetrdesetosme«. Zatim prelazi na ideologiju pravaštva istaknuvši najprije ono, po čem pravaštvo označuje liniju pravog hrvatstva: »Dublje nego što se je po vanjskim dogodjajima moglo i vidjeti, drijemale su u duši naroda sile, koje su ga održale u čestim i pretužnim peripetijama. Hrvatski sabori, upućujući poslanice u Beč i u Budim, prizivahu se na drevno kraljevstvo Zvonimirovo, snažno i nezavisno. Prosvjedi hrvatski nisu zastali kod toga, da naglašuju ovo prastaro pravo samosvojnosti, nego su češće bili izraženi i u otvorenoj revolti. Pokreti Hrvata i Paližne, muke kasnijih Frankopana i napokon urota Zrinsko-Frankopanska svjedoče o moćnim zamasima ovih gdjekad i sakritih narodnih snaga. Ovo vjerničko poštovanje staroga prava i ovaj oslon na središte izvan Monarhije sasvim su analogni s gledištem Ante Starčevića i stranke prava«. (Rakovica, 14 str.). O programu stranke: »To nije program stranke, to nije vjerovanje političko, nego je to etički katekizam za odgoj pojedinaca, i po tom naroda. Starčević ne govori o slastima, koje će donijeti pristašama njegova nauka, ne traži od njih mudrost i čvrstoću...... Slavosrb nije pogrda toliko političkoga smjera, koliko političke beznačajnosti. A što traži program politički? Traži rovanje, koje ide za raspadom Austrije, traži vjeru u preokret, koji će strmoglaviti svu komotnost purgarskog života, traži da se nikad ne prilagodiš i nikad ne umiješ̌ medju one, koji uživaju. Biti pravaš značilo je tih godina nijekati i Austriju i Ugarsku, značilo je upisati se medju revolucionarce«. (Rakovica, str. 18.) »Biti pravaškim vodjom mogao je samo onaj, koji se je odrekao mira gradjanskog života, izloživši se progonu i oskudici. I Starčević i Kvaternik ostadoše za čitavog života bohemi« (str. 19).

Nehajev je kušao osvijetliti Kvaternika u najdubljem njegovu čovječjem i hrvatskom biću. Da čitava slika bude jasnija promotrio je onovremeno političko stanje Evrope. Nakon Nehajevljeva djela vidjelo se, kako se visoko diže iznad prosjeka svoga vremena Kvaternik i kao političar i kao čovjek. Duboko religiozan, mistik, mekan i osjetljiv kao čovjek, a pronicav kao političar, kao narodni radnik u domovini i izvan nje neumoran. Životno djelo Kvaternikovo, koje ga izdiže nedostiživo visoko i za čiju pravednu ocijenu treba perspektiva od osam stoljeća, bilo je krivo tumačeno i loše sudjeno u nas. Nehajev je dao takvo opravdanje Rakovice, ovio takav nimbus oko Kvaternika, da ga je na taj način gledalo po-

HRVATSKOM RADNIKU

koljenje, koje je bilo pred velikim djelom narodnog oslobodjenja i pred kojim je kao najsvetija zastava lebdio krvav Kvaternikov lik. Kvaternikovo je završno djelo, sudilo se o njegovu »uspjehu« makar kako, ostalo u hrvatskom političkom razvoju trajna opomena; ovaj je mrtvac tražio, pored prisilne šutnje živih, glasnije od svih, slobodu, jednakost i pravdu, i njegova »narodna vlada«, makar nije trajala ni osam dana, bila je istina nakratko, ali ipak u zbilji »ostvareni san hrvatske množine«. I niže: »Pogotovo u tminu općeg gramženja za vlašću, koje će doskora nastupiti iza g. 1871., trak iz Rakovice prodire kao novo zavjetno svijetlo. Vidjet ćemo, kako je mladost hrvatska, deset godina iza Rakovice, prihvatila njegov nedovršeni poziv; kad bi Kvaternikova buna imala ma samo to značenje, da je njome udario pečat svojoj ideologiji o hrvatskoj nezavisnosti, i stvorio svoju generaciju preko groba, kao što ju je stvarao živ, bilo bi mnogo«.

No nije svršio ni Rakovice. Sigurno je, da Nehajevljev sud i prouka pravaštva ne će se održati potpuno u budućnosti. Sud o pravaštvu kao povijesnoj pojavi mijenjat će se, netom se produbi povijesna perspektiva. Na mnogim mjestima trebat će iznijeti mnoštvo detalja, da se razumije štošta nejasno do sada. Na nekim mjestima Nehajev tek kao da je počeo, a na neka područja nije još ni zašao. U »Pravaškoj štampi« obradio je tek njene početke. O pravaštvu u književnosti malo je govorio, premda je inače o nekim pravaškim književnicima (Harambašiću, Ogrizoviću) pisao neobično točno i simpatično. Nije obradio politički rad pravaštva za vrijeme čitava njegova trajanja itd. itd.

No usprkos tome, ono što je ostavio iza sebe, dovoljno je da mu očuva ime prvog po vremenu šireg i opsežnijeg povjesnika pravaštva.

I kad budu jednog dana postojale biblioteke o pravaštvu, preko Nehajevljeva djela o pravaštvu ne će se i ne će se moći preći, jer nitko nije do njega, a pitanje je, hoće li itko ikada poslije njega znati ovako toplo, ovako usrdno znati govoriti o jednom od najvećih hrvatskih muževa svih vjekova, o Kvaterniku, i o jednom, gotovo osamljenom djelu u našoj prošlosti, ali ne zato manje našem, o Rakovici. Jer Rakovicu je mogao načiniti samo Hrvat i učinio ju je samo Hrvat.

ZVONKO HRVATIĆ

Hrvatski radnik u Ustaškom pokretu

Radnik borac i radnik ustaša

Ustaštvo nije samo revolucionarni pokret ograničen vremenskim razmakom u kojem izvodi cjelinu svojeg oslobodilačkog programa, već imade trajno značenje, koje će ostati i onda, kad revolucionarni dio političkog programa bude ostvaren. Ustaštvo je pojam i program, koji se ne mijenja vremenskim zbivanjem, njegovo značenje nosi u sebi nešto neprolazno, nešto vjekovno, što će usko biti povezano s hrvatstvom, što će ostati nedjeljivo i onda, kad nestane krvi i borbenog značenja, i kad ostane vječna vrijednost preporodne misli.

To vjekovno i trajno što ostaje kao revolucionarna baština jedne misli predstavlja novi nazor novog čovjeka u izgradnji poredka. Ustaštvo je poredak, koji rješava čitavi sklop sviju pitanja hrvatskog naroda, ustaštvo je program izgradjene države u okviru novog reda i revolucionarnih tekovina. Društvo traži rješenje svojih životnih problema, koji se preplieću u svakodnevnim trzavicama u težnji za ostvarenjem onih zahtjeva, koji će predstavljati puno zadovoljenje, ne samo pojedinca ili stanovitog staleža, već zadovoljenje cjeline — zadovoljenje zajednice. I baš zato Ustaški pokret predstavlja rješenje svih naših problema i zahtjeva, koji su čekali na svoj rasplet, Ustaški pokret okuplja sve slojeve i sve potrebe. U tom sveopćem okviru revolucionarnog rješenja upravo se nameću dva osnovna pitanja: radničko i seljačko, dakle pitanje našeg malenog čovjeka, koji predstavlja većinu, zapravo osnovicu narodnih slojeva.

Baš taj maleni čovjek postaje nosilac ustaške revolucije — onaj čovjek, koji je pritisnut uz svoju zemlju ili uz svoju radionu ili strojeve osjetio, da nema onogo, što bi značilo zadovoljenje njegovih osnovnih zahtjeva, da nema dostojanstva čovjeka i dostojanstva Hrvata! Njemu je oslobodilačka revolucija značila kidanje tog uskog kruga i traženja onoga, što će biti njegovo i hrvatsko. Iz tih redova svrstava se većina ustaških prvoboraca, iz tih redova razvija se ustaška misao, i ustaška revolucija postaje revolucija malenog čovjeka, revolucija radnika i seljaka, revolucija patnika i revolucija onoga, koji traži svoje smirenje i svoj društveni poredak.

Možda nije slučaj, da su Soldin i Hranilović radnici, a isto tako, da su radnici i oni, koji odlaze u ustaške logore u emigraciji, da budu najbliži Poglavniku i njegovom programu, koji ih povezuje spontano u zajedničke redove, kao glas, koji ih sve veže uz zemlju i uz narod, uz tradiciju i vjeru u budućnost. Taj hrvatski radnik prihvaća Ustaški pokret, kao svoj put, koji će za njega značiti rješenje svih njegovih zahtjeva u općenitom okviru narodnog programa.

Ustaštvo je općeniti pojam, koji u svojoj širini obuhvaća narod kao zajednicu i manje dijelove, koji zajedno sačinjavaju organizam i živo biće. Ustaša-seljak, ustaša-radnik, ustaša-vojnik, ustaša-intelektualac, sve je to zajednica, koja je obuhvaćena državnim okvirom i ustaškim programom. I svaki od tih pojedinaca nalazi u ustaštvu sebe, nalazi svoje rješenje, svoj poredak i svoju budućnost, jer nije bitna vojnička značajka, bitan je čovjek — čovjek novog nazora, čovjek Nove Hrvatske.

Ta zajednička povezanost veže i ustašu-radnika uz općeniti okvir ustaštva, koja ga oslobodja od svega onoga, što ga je sputala u previranju socijalne borbe i što mu osim zvučnih programa i bučnih riječi, nije davala ništa, pa čak niti kruha. Taj radnik bio je predmet, ali nije bio subjekt, prepušten sebi, svojoj bijedi i propasti. I kao što Ustaški pokret vezuje seljaka uz zemlju, kao izvor životne snage, vedrine i stvaranja, tako isto i radniku daje podlogu, koja će ga učiniti nezavisnim od svakog izrabljivanja i koja će mu dati onu toplinu, koju toliko treba čovjek radnik, čovjek, koji je i previše upleten u svjetski mehanizam napredka. Tog radnika vezati uz njegov dom i uz njegovu obitelj znači dati mu osnovni pravac u sredjivanju njegovog života i baš to osnovno pitanje postavlja se kao program već u prvim danima našeg oslobodjenja. Stvoriti radnički dom, stvoriti radničku obitelj, to znači stvoriti radnika, to znači stvoriti čovjeka, to znači ostvariti socijalni program ustaštva.

Pod najtežim ratnim prilikama ustaštvo je pristupilo radniku, kao svojem nosiocu i svojem bratu, pristupilo mu je s ljubavlju i razumijevanjem, pristupilo mu je djelima, jer program rada, predstavlja i program radništva!

HRVATSKOM SELJAKU

Hrvatsko selo u iščekivanju nove godine

Zemlja – snaga sela i seljaštva

Prošla je godina uskrsnuća, godina borbe, žrtava i slave. Kada se na prekretnici ovih dviju godina osvrnemo na prošlu i zagledamo u buduću godinu, bude se u nama uspomene i sjećanja na dane ropstva, umiranja i padanja.

Selo je najbliže tom proživljavanju.

Vodeći stoljetnu borbu, hrvatski je narod padao pod težinom naprćenog križa, on se lomio i umirao, ali nije umro.

Zemlja je bila onaj sveti hram u kome su se smirivale buntovne duše, pregaženi životi, mučeničke žrtve. Zemlja je slušala optužbe svoje djece, ona je bdila nad vjerom svojih sinova, ona je tu vjeru jačala i — davala.

Prolazili su vjekovi. Odilazili su ljudi sa sela, napuštali su zemlju — hram vjere i života — i nestajali.

Zemljice majko!

Došao je čas slobode, čas života i nagrade. Selo se nije iznenadilo. Ono vječni.

Čudne nas misli opsjedaju u ove dane...

Seljaci su se bunili — proganjali su ih.

Seljaci su vješali hrvatske zastave — zatvarali su ih.

Seljaci su javno propovijedali svoje hrvatstvo — ubijali su ih.

Seljaci su vjerovali — neprijatelji su bili nemoćni.

Vjera hrvatskog sela je opet bila jača od tirana, vjera je pobijedila smrt, tamnice i vješanja, vjera je pridizala, bodrila i tješila, vjera je pospješila dolazak slobode — vjera će je i očuvati!

Teške i bolne su naše uspomene...

Svaka nova godina bila je dočekana s pitanjem, s očekivanjem — što će nam novo donijeti, koliko će žrtava zatražiti, koliko će nas nestati, da li je ova posljednja u ropstvu?

Očekivalo se, živjelo se i nadalo. Prolazile su godine, nestajali su borci,

je to znalo, ono je to vjerovalo, ono je taj čas čekalo i dočekalo. Slušajući kucaj srca majke zemlje, selo je osjećalo da se bliži nešto veliko i sveto, nešto snažno i drago kao sloboda.

I sada — na prekretnici godine uskrsnuća i godine budućih dogodjaja — selo nije uznemireno. Ono znade, da plodovi krvi, žrtava i smrti moraju biti umirali su jedni, da ih nadomjeste drugi. Zemlja je radjala, selo je davalo zdravi naraštaj, prožet buntovnom sviješću i vjerom u pobjedu — selo je pripremalo čas slobode.

I ove je godine došla dugo očekivana sloboda uz smrtni lom neprijateljskih sila, uz jezoviti pucanj neprijateljskih ropskih lanaca, uz poklike milijuna glasova koji su ponavljali — ... *vjerovali smo, žrtvovali smo, čekali smo i dočekali smo.*

O lijepa, o draga, o slatka slobodo!

Što će nam donijeti ova godina...?

Ova će nam godina donijeti snagu i sreću, ona će ispraviti ono što je bilo krivo, ona će izgraditi što je bilo porušeno, ona će uništiti što je ostalo trulo, ona će pridići što je oslabilo, kundačeno i mučeno od tirana, ona će iskristalizirati slobodu.

Nema tu sumnje, upitnika i bojazni.

Kada smo ostali na životu onda, kada se čitav pakao ujedinio s tiranima protiv nas — zar da umremo danas?

Kada smo vjerovali onda, kada je stanje bilo bezizlazno i gotovo očajno — zar da posumnjamo danas?

Kada smo se borili s rukama sapetim u lancima ropstva i pobjedjivali — zar da klonemo danas?

Danas, kada smo svoji na svome, ujedinjeni pod jakom rukom Poglavnika, kada je nad nama i s nama samo Bog, a ovdje na zemlji, na hrvatskoj zemlji, samo mi — mi Hrvati!

Danas, kada je prestalo lomljenje, tamnovanje, umiranje i krvarenje?

Ne!

Priljubimo se jače uz svetu oslobodjenu hrvatsku grudu i čuvajmo je.

Tamo ćemo naći vjere, pomoći i snage. Tu ćemo osjetiti u punini slobodu, koja je došla i koja nas je obuzela sve kao dah Božji — u kojoj živimo, u kojoj se krećemo i u kojoj želimo ostati.

Zar samo želimo...?

Ne želimo samo, nego smo svjesni, da moramo!

To hoće naši djedovi posijani po crnim brazdama oslobodjene zemlje, to hoće sjene mučenika, koji su padali za uskrsnuće toliko željkovane slobode, to hoće i traži nacija...

Mi ćemo tu krvlju stečenu slobodu očuvati!

Za to veliko djelo treba mnogo snage, mnogo žrtava, treba mnogo svjesnih i preporodjenih hrvatskih duša, kojima će vječno pred očima lebdjeti ovaj životni poziv.

Selo će ih dati!

I danas, na pragu nove godine, kada se naše oči upiru u daleke buduće dane nove godine i preko njih u beskonačnost u nedohvatne daljine — ponavljajmo svi zajedno jedan snažni i životni v j e r u j e m o i s njim podjimo bez straha u dane, koji slijede. *Bu.*

IZ USTAŠKIH REDOVA

IZ OGULINA

Objavljen je ovih dana proglas svim hrvatskim mladićima na području općina Ogulin, Oštarije i Modruš, da mogu stupiti u Poglavnikovu tjelesnu bojnu. Upisivanje se obavljalo u petak dne 19. o. mj. i na taj su upis dolazile čitave čete mladića od 18 do 23 godine, koji su željni stupiti u redove Poglavnikovih najbližih boraca. Osim toga općine Generalski Stol, Josipdol i Plaški proglasile su isti proglas, samo s tom razlikom, što se je upisivanje vršilo 20. o. mj. Ostali kotarevi Vrbosko, te općine delničkog kotara obavile su ovo upisivanje tokom drugih dana sve do Božića. Spremnim odazovima dokazala je mladež spomenutih kotareva i općina svoju ustašku svijest želeći stupiti u bojnu ustaških prvoboraca.

IZ DUBROVNIKA

Stožernik velike župe Dubrava obilazio je posljednjih dana veća mjesta velike župe Dubrava, da bi se na taj način upoznao s potrebama stanovništva na njemu povjerenom teritoriju, te doznao iz ustiju samih stanovnika stanje u kojem žive, i prilike, koje treba popraviti, da bi cjelokupno stanovništvo spomenute župe moglo osjetiti pozitivni razvitak i usavršivanje stvorene Hrvatske. Putujući velikom župom Dubrava, stožernik, poručnik Poglavnikove tjelesne bojne Vladiša Herceg održao je tom prilikom predavanja stanovništvu, koje se skupljalo prilikom njegovog dolaska, te je davao upute raznim ustaškim dužnostnicima za daljnji rad.

IZ SISKA

Hrvatski seljaci osjetili su, da je osnutkom Nezavisne Države Hrvatske počeo novi život na selu. Oni su vidjeli, da se danas više ne »seljakuje«, nego se pristupa k selu i seljacima ne riječima nego djelima, a ta djela govore više nego sve one brošure, nazdravice i priredbe, koje su više manje bile upriličene samo s toga, što su punile džepove nekim pojedincima.

Da bi rad oko organizacije Ustaškog pokreta što više napredovao medju seljačkim redovima u kotaru Sisak, odlučio je logor u Sisku, da po svojim dužnostnicima pregleda sve tabore, koji spadaju u logor Sisak, da na tom putu dadu upute za rad po taborima i rojevima u pojedinim selima. Tako je tabor Sela prije dolaska ustaških dužnostnika iz Siska skupio rojeve okolnih mjesta: Žabno, Odra, Stupno, Drenčina, Mala Gorica i dr. iz kojih su se odazvali seljaci kao i seljačka mladež, da čuju riječi i upute svojih ustaških dužnostnika. Iza predavanja, koje je održao g. Ključec, pošli su svi prisutni u crkvu na svetu misu, a poslije svete mise održao je prisutnima govor o značenju Ustaškog pokreta i njegovom razvoju načelnik općine Sela g. Domenuš.

IZ KRIŽEVACA

Nedavno je u Križevcima osnovana ustaška pripremna bojna kao drugi sat ustaške pripremne bojne velike župe Bilogora, koja je odmah nakon osnutka počela najdjelatnije raditi. Uz vojničku naobrazbu ne zaboravlja se nimalo ni nacionalna i duševna, pa se izmedju svakog sastanka tumače članovima načela Ustaškog pokreta zadaća i svrha pripremnih ustaških bojna, rad i razvitak ustaškog pokreta i slične stvari. Za sada broji pripremna bojna u Križevcima oko 80 članova, koje vježba redovito svake nedjelje zapovjednik Cezar Beroš. Nastavljajući rad i tradiciju Ustaškog pokreta, koji se osniva na vojnoj stezi biti će pripremna bojna u Križevcima uskoro potpuno izvježbana i izgradjena tako, da će u najkraće vrijeme predstavljati čvrsti stup i srž Ustaškog pokreta u velikoj župi Bilogora.

IZ BJELOVARA

U Bjelovaru je pouzdanik ustaškog logora sazvao u nedjelju 21. prosinca politički sastanak na kojem se raspravljalo o ustrojstvu organizacije ustaškog pokreta u Bjelovaru i okolici i o zadaćama i biti ustaštva. Tom se je zgodom upoznalo gradjanstvo grada Bjelovara s glavnim crtama historijata ustaškog pokreta, njegovim razvitkom, s njegovom borbom i životom, upoznalo se sa zadaćama i ciljem ustaškog pokreta, koji se je sastojao u ostvarenju Nezavisne Države Hrvatske, a danas se sav predao čuvanju i izgradnji stvorene ustaške Hrvatske. Kako je ovaj sastanak bio od velikog značenja, dokazali su brojni posjetioci, koji su najdjelatnije sudjelovali u nizu predavanja, koja su se održala prigodom ovog sastanka.

IZ GOSPIĆA

Imenovanje Jurice Frkovića za stožernika velike župe Gacka i Lika bilo je primljeno kod tamošnjeg stanovništva najsrdačnije, jer je spomenuti stožernik domaći sin, koji najbolje poznaje sve prilike i potrebe naroda, pa će isto tako znati dobro provesti i organizaciju ustaškog pokreta. Da su seljaci i gradjani oduševljeni ovim imenovanjem najbolji je dokaz to što su mnogi seljaci iz Gospića i okolice ponudili stožerniku Jurici Frkoviću svoju suradnju oko organizacije ustaškog pokreta na području velike župe Gacka i Lika. Stožerniku gotovo dnevno stižu molbe iz pojedinih sela u kojima ga sami seljaci mole da bi se u njihovim selima što prije osnovale ustaške postrojbe. Ovih je dana stožernik velike župe Gacka i Lika Jurica Frković obišao općine i veća mjesta svog povjerenog područja, da sam razgleda prilike i potrebe povjerenog mu naroda.

IZ PETRINJE

Stožernik velike župe Gora Nikola Ikica obišao je nedavno područje velike župe i razgledao prilike pojedinih logora i tabora zanimajući se za potrebe ustaških dužnostnika. Na tom je putu stožernik Nikola Ikica davao upute za djelovanja pripadnika ustaškog pokreta u smislu ustaških načela naglasivši kako svaki pravi Hrvat mora biti prožet ustaškim duhom, ako želi ozbiljno poraditi za napredak i procvat stvorene Hrvatske. Da bi se pojačala ustaška djelatnost u velikoj župi Gora, organizirana je ustaška promičbena služba, koja će imati zadaću da upozna stanovništvo na čitavom području spomenute župe s radom i razvitkom ustaškog pokreta u čitavoj državi. Povjerenici ove službe moraju organizirati ideološke škole unutar samih ustaških logora i tabora, a osim toga morati će se pobrinuti za predavače, koji će javno predavati o značenju, svrhi i biti ustaškog pokreta. Ovih je dana već izradjen program rada za mjesec siječanj, pa će odmah po odobrenju biti proveden u djelo.

IZ JAJCA

Ustaški stožer velike župe Pliva i Rama organizira pripremnu ustašku bojnu pa je u tom smislu izdan proglas i poziv, da se jave svi ispravni i pošteni Hrvati od 18 do 40 godina, koji bi željeli stupiti i uložiti svoje sile za jačanje i procvat ustaškog pokreta. Hrvati katolici i muslimani najspremnije se odazivaju pozivu stožera pa dnevno dolaze na upis i na taj način dokazuju visoku nacionalnu svijest. Organizaciju oko ustrojstva pripremne ustaške bojne vodi s mnogo brige i mara stožernik, satnik Poglavnikove tjelesne bojne Jerolim Katić, koji je prije samog proglasa održao niz predavanja o značenju i svrsi pripremnih ustaških bojni kao i o značenju i biti ustaškog pokreta.

PREGLED DOGODJAJA

U domovini

— Prigodom božićnih blagdana Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske čestitao je čitavom hrvatskom narodu:

»Sretan Božić!

Prvi Božić u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj bio svima čestit i sretan!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić«

— Na Badnjak u 10 sati na večer održao je Poglavnik govor preko krugovala Zagreb vojnicima na istočnom bojištu kao i svim ustašama i domobranima, koji se nalaze pod oružjem u domovini. Poglavnik je rekao:

»Hrvatski vojnici! Domobranci i ustaše!

Danas, na dan najvećeg i najblažeg blagdana odkupljenja čovječanstva idu moje misli k Vama.

K Vama, hrvatski dobrovoljci na dalekom istočnom bojištu, gdje na beskonačnim ledenim poljanama Rusije vojujete za odkupljenje Hrvatske od najvećeg zla, koje je bilo zaprijetilo čovječanstvu.

K Vama, domobranci i ustaše, koji na granicama Nezavisne Države Hrvatske svojom spremnošću i svojim životima branite domovinu, njezinu slobodu tek narodjenu.

K Vama, koji diljem cijele domovine stojite pod puškom, da uvijek, pa i današnji dan, štitite hrvatska ognjišta, stečenu slobodu i narodno dobro od podmuklog neprijatelja, koji tamo od Urala pa sve dovle pruža svoje krvave pandže otrova, zatora i zločina protiv duhu i tijelu svih, koji su dobre volje.

K Vama svima idu misli i srca iz svih hrvatskih domova, svi gledaju u Vas s pouzdanjem i vjerom, jer znaju Vašu nepokolebivost i hrabrost, i jer su sigurni dana, kada ćete se ovjenčani slavom pobjede povratiti u krilo svojih milih, svojim toplim ognjištima, a onda će blagi glas zvona navijestiti ne samo porod i slavu, nego i mir ljudem na zemlji, za koga se Vi borite.

Bio Vam zato, hrabri domobrani i ustaše — Čestit Božić!«

— Hrvati muslimani slave veliki blagdan Kurban Bajram, te im je Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske tom prigodom čestitao:

»Prigodom velikog blagdana Kurban Bajrama svoj braći Muslimanima:

Idi sejidiniz mubarekj olsum!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić«.

— Odlikovani ratnici u svjetskom ratu 1914—1918. godine položili su svečanu ustašku prisegu vjernosti Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj na Radićevom trgu pred Poglavnikom, koji im je naprije održao govor, u kojem naglašuje junaštvo i hrabrost hrvatskih vojnika i ratnika, koji su na svim svjetskim bojištima pokazali da su u pravom smislu riječi vojnici. Hrvati su uvijek, kamogod su bili pozvani, da vrše svoju vojničku dužnost izvršili je do kraja. Hrabrost i junaštvo koje su oni pokazali prelazi i na nova pokoljenja, koja ne će zatajiti krvi hrabrih svojih predja. Poslije Poglavnikova govora sakupljeni su ratnici oduševljeni na najsvečaniji način položili prisegu.

— Poglavnik je primio članove oružane Varaždinske gradjanske garde, koja je organizirana već 192 godine i koja je stajala na braniku i službi hrvatskog naroda koliko je to najviše moguće bilo. Njihova tradicionalna organizacija — rekao je Poglavnik u svome govoru upravljenom njima — pokazuje i označuje vojničku prošlost Hrvata, pokazuje, da su vojnici i oni, koji se inače bave svojim dnevnim poslovima, koji rade u svojoj radionici i koji rade u svojim posebničkim zvanjima. Naše je pokoljenje imalo sreću da doživi uspostavu hrvatske države. Ono se nalazi u velikom ratu, i čitava je naša domovina dio jedne velike bojne pruge, koja se proteže od Sibirije i Moskve, danas i preko Tihog Oceana. U toj borbi mi dajemo sve, što narod može dati, jer je s tim skopčana budućnost naša, budućnost Nezavisne Države Hrvatske i budućnost slijedećih hrvatskih pokoljenja.

— Nakon završenog tečaja ustaških prvakinja, kojeg je provela ženska ustaška mladež, ustaške su prvakinje u Poglavnikovoj prisutnosti položile svečani čin ustaške prisege, prije nego podju na daljnji rad. Poglavnik im je održao kraći govor u kojem je naglasio važnost žene u stvaranju nove ustaške Hrvatske. U hrvatskom je narodu namijenjena posebna uloga ženama, rekao je Poglavnik. Hrvatske su žene nosioci temeljnih stupova države. Za to one imaju biti izgradjene društvovno i politički, a one, ustaške prvakinje su prve koje su prošle tu ustašku školu, da se onda osposobljene i okremenjene duhom razidju po čitavoj domovini i da stvore i odgoje nova pokoljenja na kojima će ostati budućnost naroda i domovine.

— Pridružujući se općoj djelatnosti hrvatskog naroda za »Pomoć«, sakupile su sedma i osma, deveta, deseta i jedanaesta novačka satnija Poglavnikove tjelesne bojne medjusobno prilog od Kn. 10.888.—, koja je svota namijenjena kao prilog zimskoj pomoći.

— Njemački poslanik Obergruppenführer g. Siegfried Kasche i njemački general u Zagrebu Gneralmajor Glaise von Horstenau predali su Poglavniku Nezavisne Države Hrvatske u znak prijateljskih veza pripomoć za djecu bosanskih izbjeglica u iznosu od 60.000 Kuna, kao božićni dar 1941. godine.

— Poglavnikovom zakonskom odredbom ukinut je poljoprivredno-šumarski fakultet u Sarajevu.

S ratišta

— Hongkong, važno uporište nalazi se u japanskim rukama, na njegovoj luci vije se japanska zastava. I cijeli otok bit će naskoro u vlasti Japanaca. Daljnja osvajanja Japanaca i čišćenje Filipina od strane japanskih četa nastavlja se. Prema saopćenju ministarstva rata Sjedinjenih država, poduzeli su Japanci na Filipinima i Novoj Guineji velika iskrcavanja.

— Na cijeloj Malaji Englezi uzmiču. Japanske su čete osvojile otok Penang pred istočnom obalom Malajskog poluotoka. Zabrinutost zbog tolikog povlačenja i brzog napredovanja Japanaca raste sve više u Londonu.

— Englezi već računaju s gubitkom Malajskog poluotoka, jer su ga Japanci presjekli na dva dijela, i odcijepili od kopna, ali se nadaju da će se Singapur moći odhrvati japanskim navalama, jer je taj grad uz Gibraltar najjača tvrdjava svijeta. Medjutim ni Singapur, kako izgleda, nije nepobjediv, te se nalazi u sve većoj opasnosti. Japanske čete napreduju s triju strana južnog dijela Malaskog poluotoka prema Singapuru, a u svojoj navali doprle su japanske čete do jednog mjesta britanske obranbene linije sjeverozapadno od Singapura i probile je. Prilikom naglog uzmaka ostavile su britanske čete 40 oklopljenih kola, 60 topova i 20 samovoza.

— Japanske oružane snage 23. prosinca potpuno su zaposjele otok Wake.

— U jednom poslijepodnevu japansko je zrakoplovstvo izvelo 25 do 30 teških napadaja — svaki put s jakim snagama — na lučke uredjaje i na brodove, koji su se nalazili u Manilskom zaljevu.

— Neka neimenovana japanska ratna ladja potopila je do sada u vodama Hongkonga više od stotinu britanskih pomorskih jedinica.

— U prvih četrnaest dana rata na Tihom Oceanu japanska mornarica i zrakoplovstvo potopili su, odnosno oštetili, ukupno 50 neprijateljskih jedinica, 430 trgovačkih brodova, te manjih i malih jedinica. Oboreno je ukupno 776 neprijateljskih zrakoplova.

Hrvatska u medjunarodnom političkom životu

U prvoj godini slobode i nezavisnosti

(id) Običaj je kod ljudi, da prigodom završetka stare i početka nove godine načine pregled svoga rada kroz cijelu prošlu godinu. Tako im se zorno pokažu pred očima svi njihovi uspjesi, koje su tokom godine proživjeli u svome radu. Iz tih postignutih uspjeha crpu tako pobude za još snažniji zamah u svom radu.

Ako sada prigodom završetka ove stare godine i početka nove godine 1942. i Ustaški pokret načini pregled svoga rada, taj će pregled biti sjajan, bit će nezapamćen u cijeloj hrvatskoj povijesti kroz prošlih 10 stoljeća. Ni jedan hrvatski pokret kroz ta stoljeća ne može se podičiti ovakvim uspjehom. Onda, kada je hrvatskom narodu bilo najteže, kada je proživljavao najcrnije dane u svojoj povijesti, kada je stenjao pod tiranijom, koju mu je bio nametnuo nepravedni versailleski diktat, Ustaški je pokret uspio u silnom naletu ostvariti i privesti u djelo ono, što se je brojnim hrvatskim naraštajima činilo samo snom: uspio je uspostaviti Nezavisnu Državu Hrvatsku.

Ne može se reći, da su neke posebne prilike išle u prilog Ustaškom pokretu kod njegovog rada na ostvarenju hrvatske države. Bilo je u našoj povijesti više prikladnih časova, da se načini ono, što je želio svaki pošteni Hrvat, da se uspostavi prije više od 800 godina izgubljena državna samostalnost. Ali, iako je bilo tih prikladnih prilika, nije bilo čovjeka, koji bi bio u stanju u tim prilikama izvesti i privesti u djelo zavjetnu misao svih hrvatskih naraštaja sve tamo od 1102. godine. Morao je doći naš Poglavnik dr. Ante Pavelić, da svojom genijalnom pronicavošću shvati tok i smjer suvremenih strujanja i da junačkom odvažnošću privede u djelo ostvarenje Nezavisne Države Hrvatske.

I tako nam se 1941. godina prikazuje najsvijetlijom godinom kroz zadnjih skoro 1.000 godina hrvatske povijesti. 10. travnja ove godine uspostavljena je nakon 839 godina ponovno hrvatska državna samostalnost i nezavisnost. Taj je najsvijetliji hrvatski čin kroz sva ta stoljeća izveo Poglavnik preko Ustaškog pokreta, a uz pomoć naših prijatelja i saveznika Velikog Njemačkog Reicha i Fašističke Italije. Hrvatska je opet postala državom, opet je stupila u kolo punopravnih naroda, opet je postala medjunarodnim političkim čimbenikom. Nije prošlo ni nekoliko dana od uspostave Nezavisne Države Hrvatske i već je Veliki Njemački Reich i Kraljevina Italija priznala opstojnost Nezavisne Države Hrvatske, što je došlo do izražaja u onim povjesnim brzojavkama Führera i Ducea, koji su u njima izrazili svoju osobitu radost i zadovljstvo, što mogu izreći priznanje Nezavisne Države Hrvatske u času, kad je hrvatski narod našao svoju dugo čekanu slobodu kroz pobjedonosno prodiranje vojski sila osovine. Ovo isto ponovili su Führer i Duce i u svojim kasnijim velikim govorima, u kojima su se osvrnuli na suvremene velike medjunarodne dogadjaje, posebno istaknuvši osnutak Nezavisne Države Hrvatske. Na 4. svibnja o. g. Führer je pred njemačkim Reichstabom rekao medju ostalim i ovo: »Radujemo se osnutku Nezavisne Države Hrvatske s kojom ćemo, kako se nadamo, za uvijek ostati u prijateljstvu i u suradnji punoj povjerenja«. Isto je tako značajnim prijateljskim riječima popratio i Duce osnutak Nezavisne Države Hrvatske. U svom govoru od 10. lipnja Duce je rekao na sjednici komore fašističkih korporacija medju ostalim, da je uskrsnuće države Hrvatske nakon deset stoljeća najvažnija činjenica u suvremenom medjunarodnom zbivanju.

Već je samim ovim bio učvršćen medjunarodni položaj Nezavisne Države Hrvatske u novoj Europi, ali je još i iza ovih povjesnih izjava slijedio cijeli niz dogodjaja, koji su sve više medjunarodno učvršćivali opstojnost hrvatske države. I treća velika vlast Trojnog sporazuma, carevina Istočne Azije Japan priznala je uskoro Nezavisnu Državu Hrvatsku posebnom brzojavkom ondašnjeg ministra vanjskih poslova Macuoke Poglavniku. Usporedno s tim priznanjima sa strane ovih velikih vlasti, koje danas grade temelje novom pravednom poredku u svijetu, slijedila su priznanja Slovačke, Bugarske, Madžarske, Španjolske i Finske. Tako je hrvatski narod ušao u medjunarodno političko zbivanje kao samostalan čimbenik, kao punopravan narod i kao nezavisan kovač svoje sudbine.

Kroz sve ovo vrijeme napetoga vanjsko-političkoga rada oko uredjenja državnih granica Hrvatska je u medjunarodnom svijetu i inače djelovala kao punopravni politički čimbenik. Jedan je od najvažnijih dogodjaja, koji su obilježili medjunarodnu djelatnost hrvatske države bio pristupanje Hrvatske Trojnom sporazumu, tom najvažnijem orudju medjunarodne politike. Hrvatska je tako djelotvorno ušla u zajednicu naroda, koji pod vodstvom Velikog Njemačkog Reicha, Kraljevine Italije i Japana suradjuju na stvaranju novog, pravednog poredka u svijetu. Ugovor o pristupu Nezavisne Države Hrvatske Trojnom sporazumu svečano je potpisan u Mletcima 15. lipnja 1941. Tom je prigodom Poglavnik izrekao značajan govor, u kojem je istakao, da je Hrvatska pristupom Trojnom sporazumu potpuno prihvatila načela i pobude, koje pri stvaranju jedinstvene fronte za izgradnju novog poredka u Europi i Aziji nadahnjuju upravljače Njemačke, Italije i Japana.

Nezavisna Država Hrvatska uskoro je i djelom pokazala, da iskreno i ozbiljno shvaća svoj pristup u kolo naroda, koji se bore za novi poredak. Čim je buknuo rat s boljševičkom Rusijom, Poglavnik je naglasio, da će Hrvatska u smislu Trojnog sporazuma i u duhu prijateljstva i odanosti prema Reichu i velevlastima osi najspremnije udovoljiti svim svojim dužnostima, koje za nju proističu iz ovog dogodjaja. Već kratko vrijeme iza toga na poziv Poglavnika javili su se brojni naši dobrovoljci, koji su otišli na istočno bojište, da se rame o rame s vojnicima sila osi i drugih europskih naroda bore za oslobodjenje Europe od nasrtaja podivljalog boljševizma.

Slijedi zatim još jedan vanredno važan vanjsko-politički čin Nezavisne Države Hrvatske, a to je pristup Sporazumu protiv Kominterne, koji je svečano izvršen u Berlinu na 25. studenoga. Pristupom tome sporazumu i Hrvatska se svrstala u red zemalja, koje su se zavjetovale na borbu protiv boljševičke opasnosti. I tim se činom hrvatska država manifestirala kao punopravni medjunarodni čimbenik.

Kratko vrijeme iza toga, kad je radi velikih izazivanja sa strane Roosevelta i njegove klike došlo do rata izmedju Japana s jedne, te Amerike i Engleske s druge strane, i Nezavisna Država Hrvatska je ispunjujući ugovor o Trojnom sporazumu stupila 14. prosinca u rat protiv Sjedinjenih Američkih Država i Velike Britanije.

Godina 1941. ostat će zato najsjajnija i najsretnija godina za hrvatski narod kroz njegovu višestoljetnu prošlost. A tu godinu njegovog državnog uskrsnuća i njegove sreće i slave spremio mu je Poglavnik i njegov Ustaški pokret.

IMENOVANJA U USTAŠKOM POKRETU

ODREDBE O PROMAKNUĆU I IMENOVANJU

Zagreb, 26. prosinca. Izdane su slijedeće Poglavnikove odredbe:

U. P. 340/41. 23. prosinca 1941.

ODREDBA O PROMAKNUĆU

Na temelju Ustaškog u..ava toč. 7. i 13., te odredbe Glavnog Ustaškog Stana o ustrojstvu Ustaške vojnice br. 24-34 toč. 10. promičem ustaškog satnika

VILKA PEČNIKARA

u čin ustaškog bojnika u Poglavnikovoj Tjelesnoj bojni.

Za Dom spremni!

Poglavnik:

DR. ANTE PAVELIĆ, v. r.

U. P. 340/41. 23. prosinca 1941.

ODREDBA O IMENOVANJU

Ovime imenujem

JOSIPA CARA

ustaškim satnikom i zamjenikom zapovjednika Željezničke Ustaške Vojnice.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Poglavnik:

DR. ANTE PAVELIĆ, v. r.

U. P. 311-1941.

ODREDBA O PROMAKNUĆU

Na temelju Ustaškog ustava toč. 7. i 13., te odredbe Glavnog Ustaškog Stana o ustrojstvu Ustaške vojnice br. 24-34 toč. 10. promičem ustaše Sveučilišnog sata Poglavnikove Tjelesne bojne:

1. Marijana Brajdića; 2. Miju Begedina; 3. Zlatana Mlinarića; 4. Ratimira Halata; 5. Josipa Nemčanina; 6. Branka Petrasa; 7. Zvonimira Jugovića; 8. Nikolu Markovca; 9. Teodora Hartla; 10. Dušana Jurinca; 11. Ivana Petanjka; 12. Florijana Dobrovića; 13. Stanka Belića; 14. Zlatka Hohara i 15. Božidara Baća u čin ustaškog dovodnika — pripremnog stališa.

Za Dom spremni!

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Poglavnik:

DR. ANTE PAVELIĆ, v. r.

MATO JAGATIĆ POVJERENIK U GLAVNOM USTAŠKOM STANU

Zagreb, 22. prosinca. Izdana je ova Poglavnikova odredba:

U smislu točke 8 Ustava USTAŠE — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta imenujem Ustašu Matu Jagatića, seljaka iz Martinske Vesi povjerenikom u Glavnom Ustaškom Stanu.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Za Dom spremni!

Poglavnik:

DR. ANTE PAVELIĆ, v. r

ODREDBA O PROMAKNUĆU

Ovime imenujem bojnika-liječnika Dr. Franju Šverera, za djelatnog ustaškog podpukovnika liječnika i ujedno ga dodjeljujem na službu u Glavni Stožer Ustaške Vojnice (U. P. 113-1941.).

Ovime imenujem satnika Stjepana Levaka djelatnim ustaškim bojnikom. (U. P. 325-1941.).

Ovime imenujem Dr. Djuru Karanči pričuvnog vodnika u čin djelatnog ustaškog satnika i ujedno ga dodjeljujem na službu ustaškoj vojnici (U. P. 326-1941.).

Ovime promičem nadporučnika Alojzja Tavčara, Slavka Bednjanca, Dragutina Vlašića, Mirka Patarića, Dragutina Tepeša, Josipa Majetića, Mladena Sertića i Pavla Lukića u čin djelatnog ustaškog satnika (U. P. 327-1941.).

Ovime imenujem pričuvnog nadporučnika Stanka Kihasa za djelatnog ustaškog nadporučnika i ujedno ga dodjeljujem za kapelnika ustaške glazbe Glavnog Stožera Ustaške Vojnice. (U. P. 324-1941.).

Ovime imenujem pričuvnog poručnika Milu Cvitkovića, vodnika Petra Bahorića, pričuvnog poručnika Ivana Kolačevića, poručnika Franju Sertića i liječnika Dr. Šimu Živkovića, djelatnim ustaškim nadporučnikom. (U. P. 328-1941.).

Ovime imenujem ustašu Stjepana Kožića, vodnika-đaka, Zorislava Kovačevića, pričuvnog poručnika Djuru Sedlera, ustašu Otu Pavčića, prič. poručnika Stanislava Vrtića, đaka-vodnika Antuna Akrapa i djaka-vodnika Ivana Debrecina u čin djelatnog ustaškog poručnika. (U. P. 329-41.).

Ovime promičem vodnika Đuru Funnu, vodnika Vinka Rajnovića, ustašu Ivana Prpića i vodnika Ivana Grgurevića u čin djelatnog ustaškog zastavnika. (U. P. 330-1941.).

Ovime promičem pričuvnog poručnika Augustina Halasa i pričuvnog nadporučnika Vladimira Valentekovića u čin djelatnog ustaškog satnika. (U. P. 331-1941.).

Ovime promičem pričuvnog poručnika Marka Čovića, pričuvnog poručnika Milana Milasa, ustašu Djuru Vutuca, ustašu Vladimira Barkača i pričuvnog poručnika Miroslava Markotića u čin pričuvnog ustaškog nadporučnika. (U. P. 338-1941.).

Ovime promičem pričuvnog zastavnika Ing. Zorislava Dončevića, ustašu Josipa Langa, ustašu Vladimira Krčelića, ustašu Vatroslava Šmida u pričuvnog ustaškog poručnika. (U. P. 332-1941.).

Za Dom spremni!

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

Poglavnik:

DR. ANTE PAVELIĆ, v. r.

Važno upozorenje!

Upozorujemo naše predplatnike, da s današnjim brojem, kako smo već javili, naš list izlazi, zbog organizatornih razloga, bez „Ustaške mladeži", tako da predplata za godinu 1942 iznosi 8 Kuna mjesečno, polugodišnje 48 Kuna, a godišnje 96 Kuna.

Javljamo ujedno našim predplatnicima, da je uredništvo dalo uvezati svih do sada 26 izašlih brojeva „Ustaše" i raspačalo ih uz cijenu od 300 Kuna. Ako se javi dovoljan broj predplatnika za uvezano godište „Ustaše", uredništvo će dati još uvezati sve brojeve i razaslati ih pouzećem onima, koji se budu unaprijed javili.

UREDNIŠTVO

»Ustaša« vijesnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. Izdaje Glavni Ustaški stan. Predstavnik i ravnatelj: Mijo Bzik, poglavni pobočnik. Urednik Stanislav Polonijo, ul. biv. Kr. Marije 2. Brzoglas: 24-371. — Uprava: Starčevićev trg br. 6; brzoglas 48-60; ček. račun 30.499. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 2.— Kune. — Pretplata: mjesečno 8.— Kuna, četvrtgodišnje 24 Kune, polugodišnje 48.— Kuna, godišnje 96.— Kuna. — Tisak: Tiskara Matice hrvatskih akademičara, Zagreb, Ilica 54; za tiskaru odgovara Stanislav Janzon, Kustošija, Vatrogasne stube broj 8. — Rukopisi se ne vraćaju.

OKLOPLJENA
KOLA
USTAŠKE VOJNICE

ČASNIČKA ŠKOLA
U MIMOHODU
PRED
POGLAVNIKOM

MOTORIZIRANI
ODJELI
USTAŠKE VOJNICE

HRVATSKA ORUŽANA SNAGA — NAŠA ZAŠTITA I BUDUĆNOST